

Λιβάδι Ολύμπου Ακτινογραφία ενός τρυφερού καημού

Γιώργος Ι. Συνεφάκης

Αρχιτέκτων Πολεοδόμος, Πανεπιστημιακός - Πολυτεχνική Σχολή - Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ.
Τέως Πρόεδρος του Συλλόγου Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης «Ο Γεωργάκης Ολύμπιος»

**19^ο Συμπόσιο Ιστορίας, Λαογραφίας, Παραδοσιακής Μουσικής & Χορού
Λιβάδι 22 Σεπτεμβρίου 2018 - Ζάννειο Μορφωτικό Κέντρο**

Λιβάδι Ολύμπου

Ακτινογραφία ενός τρυφερού καημού

Γιώργος Ι. Συνεφάκης

Αρχιτέκτων Πολεοδόμος, Πανεπιστημιακός - Πολυτεχνική Σχολή -Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ.
Τέως Πρόεδρος του Συλλόγου Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης «Ο Γεωργάκης Ολύμπιος»

19^ο Συμπόσιο Ιστορίας, Λαογραφίας, Παραδοσιακής Μουσικής & Χορού
Λιβάδι 22 Σεπτεμβρίου 2018 - Ζάννειο Μορφωτικό Κέντρο

Το παλίμψηστο του Λιβαδίου

Κάθε οικιστικός τόπος, κάθε κατοικημένο μέρος (και όχι μόνον), δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα δοχείο ιστορίας, ένα δοχείο διαχρονικών κοινωνικών σχέσεων, ένα δοχείο μνήμης. Τελικά είναι ένα κοινωνικό δοχείο ζωής. Και ειδικά στην Ελλάδα, που βρίθκει από ιστορικούς και αρχαιολογικούς τόπους, υπάρχουν πολλά παλίμψηστα, όπου γράφτηκε και ξαναγράφεται η ιστορία. Και το Λιβάδι μας δεν αποτελεί εξαίρεση αυτού του κανόνα.

Το Λιβάδι ή ο ομφαλός της Γης.
(κατά κάποιον φίλτατο και πολυγραφότατο φιλόλογο)

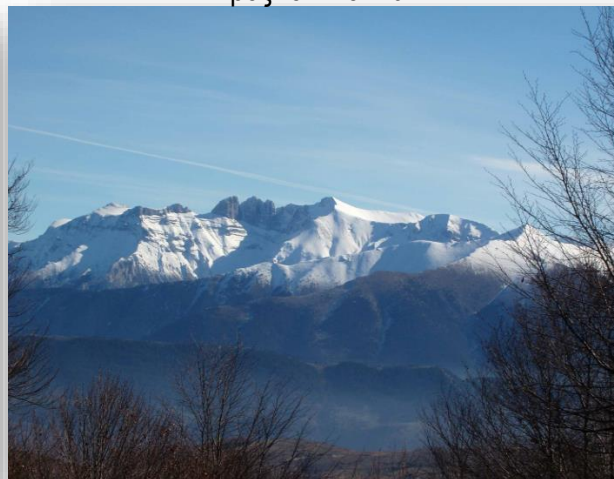

Το Λιβάδι.
Το ορεινό μας ακρωτήριο.

Το φυσικό σύνορο
μεταξύ Ουρανού και Γης

Το μπαλκόνι μας
προς τον Μύτικα

Το Λιβάδι του αχανούς ορίζοντα.
(Το βλαχοχώρι που προτάσσει τα στήθη του στα βλέμματα)

Το Λιβάδι της μαγείας
της χειμωνιάτικης νύχτας

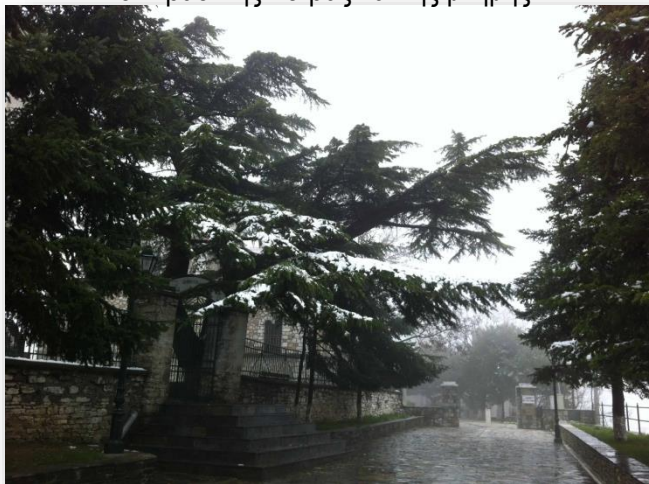
Το Λιβάδι του Φωτός και του Ουράνιου Τόξου.
Το αλεξικέραυνο του Ολύμπου.

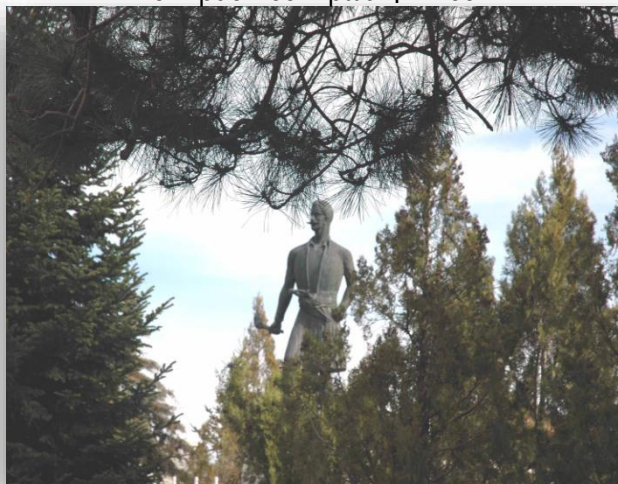
Η φωλιά και η στέγη
των τέκνων του Διός.

Το Λιβάδι της πέτρας και της μνήμης.

Το Λιβάδι του Ήρωα Φιλικού.

*«Τα θεμέλιά μου στα βουνά και
τα βουνά σηκώνουν οι λαοί στον
ώμο τους και πάνω τους
η μνήμη καίει άκαυτη βάτος»*

λέει ο μέγας Ελύτης και μελοποιεί
ο μέγας Μίκης Θεοδωράκης
στο Άξιον Εστί.

Ο κάθε οικιστικός τόπος, είναι η προβολή της κοινωνίας και της ιστορίας στο έδαφος. Έχει την δική του «γλώσσα» και μας μιλάει συνεχώς και αδιαλείπτως. Εναπόκειται σε μας να κατανοήσουμε αυτή την γλώσσα, να την μάθουμε και να ανοίξουμε έναν επικοινωνιακό διάλογο με τον τόπο αυτόν, στο ίδιο μήκος κύματος και χρησιμοποιώντας την ίδια αλφάβητο. Για έναν σαν εμένα, γεννημένο στην Θεσσαλονίκη, ο οποίος όμως έζησε επί 17 συναπτά έτη τις δίμηνες καλοκαιρινές διακοπές του στο Λιβάδι, το Λιβάδι των παιδικών μας αναμνήσεων ήταν ένας κατ' εξοχήν μαγικός παραθεριστικός τόπος, ένα καθημερινό ταξίδι μέσα στη σκιά του Ολύμπου, προσαρμοσμένη με απόλυτα αρμονικό τρόπο στον χρονοχώρο της παιδικότητας και της εφηβείας μας, στενά συνυφασμένη με την τρυφερή εκτόνωση από την καθημερινότητα της αστικής μας ζωής. Ήταν ο χώρος των πρώτων σκιρτημάτων μας, η άλλη όψη, η όσφρηση και η αφή του οξυγόνου και του πρασίνου, η άλλη άποψη της ζωής μας, ήταν το καλοκαίρι μας, ήταν οι πρώτοι πανσέληνοι έρωτές μας στο Κιόσκι, όπως λέει και ο Κώστας Προκόβας. Κι ας τους λέει αθώους έρωτες, αυτός ο υπέροχος άνθρωπος.

Κι όταν εδώ και 20 χρόνια περίπου, μετά τον θάνατο του πατέρα μου, τοις κείνου ρήμασι πειθόμενος και σεβόμενος, άρχισα να ασχολούμαι συστηματικά με το Λιβάδι και τους διάφορους κοινωνικούς του χώρους, σε όλες τους τις εκφάνσεις. Τον Σύλλογό μας στην Θεσσαλονίκη, τα μορφωτικά και τα πολιτιστικά του χωριού, τα εκπαιδευτικά του και ούτω καθ' εξής.

Συγκέντρωσα από εργασίες, προσωπικές και φοιτητικές (έδωσα 4 διπλωματικές εργασίες και 3 ερευνητικά θέματα για το Λιβάδι και επί 3 συνεχή έτη έδινά ως θέμα το Λιβάδι σε φοιτητές στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων, όπου διδάσκω και στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης του Α.Π.Θ., όπου δίδαξα επί 5ετία ως επισκέπτης καθηγητής.

Τα αποτελέσματα ήταν μία τεράστια συσσώρευση υλικού, την οποία ταξιόνησα κατά θεματικές ενότητες, την διάνθισα με χαρακτηριστικές εικόνες και το αποτέλεσμα είναι μία διάλεξη-παρουσίαση της χρονικής τάξης των 2 περίπου ωρών.

Αλλά γιά να μην τρομάξετε, θα παρουσιάσω εδώ, στα περίπου 20' που μου δίδονται, τα οποία είμαι σίγουρος ότι θα τα υπερβώ αρκετά χάρις στην ευγενή ανοχή σας, ένα συμπυκνωμένο δείγμα της. Θα προσπαθήσω να διανθίσω την εισήγησή μου με κάποιο απαλό χιούμορ, ελπίζοντας να αμβλύνω λίγο το αναπόφευκτα τεχνοκρατικό ύφος του θέματος.

(Επειδή όμως, στην έκδοση των πρακτικών δεν ισχύει ο αναπόφευκτος χρονικός και κατ' επέκταση ο ποσοτικός περιορισμός μιάς εισήγησης συμποσίου, η εισήγηση γιά τα πρακτικά είναι διευρυμένου μεγέθους και της έχει δοθεί μία εξόχως διασταλτική ερμηνεία, μάλλον βαρέως αλλά υγιεινού τύπου).

ΛΙΒΑΔΙ: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Μελετώντας εμπειριστατωμένα την γεωγραφική θέση του Λιβαδίου, διακρίνει κανείς τη σοφία της χωροθετικής επιλογής. Το Λιβάδι είναι το μόνο βλαχοχώρι που δεν κρύβεται μέσα σε κάποια εδαφική κοιλότητα, ώστε να μην το βλέπουν οι τυχόν εχθροί, αλλά είναι σε τέτοια προστατευμένη θέση, ώστε να βλέπει το ίδιο ποιός ενδεχομένως το επιβουλεύεται και ανεβαίνει προς αυτό. Σε περίοπτη θέση από την κορυφή του Ολύμπου στη δυτική του πλευρά, στα 1.200 μέτρα υψόμετρο, έχει μία παιχνιδιάρικη σχέση με την όραση του επισκέπτη, μία που εμφανίζεται και ξαναχάνεται απότομα από τα μάτια του, έως ότου το προσεγγίσει. Επίσης η αμφίδρομη και διαφανής οπτική επαφή, χωρίς κανένα εμπόδιο, μεταξύ του συνόλου του οικιστικού συστήματος και του Μύτικα, δίδει ακόμη και σημειολογικά την αίσθηση ενός ευθέος, άμεσου και αμοιβαίου άκρως τρυφερού βλέμματος που υπάρχει μεταξύ πατρός και τέκνων, Διός και Λιβαδιωτών.

Υπάρχει και μία άλλη άποψη, αιρετική και συζητήσιμη, περί της δημιουργίας του Λιβαδίου:

Ότι ήταν λέει, δημιούργημα του Διός, γιά να στεγάσει τα πολυάριθμα νόθα τέκνα του, αρκετά μακριά από τα ζηλιάρικα βλέμματα της Ήρας, αλλά και αρκετά κοντά του, ώστε να τα επισκέπτεται και να τα προστατεύει. Υπάρχουν πολλές αποχρώσεις ενδείξεις που συγκλίνουν θετικά προς αυτή την άποψη.

Υπάρχει δημοσιευμένο και ένα σχετικό άρθρο κάποιου περίεργου γραφιά, ονόματι Γιωργούλη Νουορίκου (βλαχιστί το «νουόρου» σημαίνει σύννεφο), στην εφημερίδα *‘Ο Λόγος του Συλλόγου’* του Συλλόγου Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης «Ο Γεωργάκης Ολύμπιος» το 2007, με τον προκλητικό τίτλο: *«Ήταν ο Δίας Λιβαδιώτης;»*, έστω και με την μορφή του ερωτηματικού.

Το ιαματικό τσίπουρο και τα κοψίδια, λέει ο Νουορίκου, είναι η μετεξέλιξη του νέκταρος και της αμβροσίας. Οι διοικητικές ιεραρχίες του Λιβαδίου προκύπτουν πάντοτε από τα μεγάλα σόγια και την οικογενειοκρατία, όπως ακριβώς και στο Δωδεκάθεο, όπου όλοι οι Θεοί ήταν γονείς, αδέρφια, συμπτώθεροι και τέκνα. Παρ’ όλα αυτά, η θεωρία αυτή ελέγχεται ως ανακριβής, έστω και αν στο εν λόγω άρθρο της εφημερίδας *‘Ο Λόγος του Συλλόγου’*, ο αιρετικός αρθρογράφος ισχυρίζεται ότι τεκμαίρεται επιστημονικά. Μάλιστα, ο λεγόμενος Νουορίκου σκάρωσε και ένα περίεργο και προκλητικά λιβαδοκεντρικό δίστιχο:

«Όποια πέτρα κι αν σηκώσεις σε ετούτη εδώ τη γης, Λιβαδιώτη του Ολύμπου από κάτω θε’ να βρεις»

Το Λιβάδι βρίσκεται στη θέση της αρχαίας Περραιβικής Δωδώνης της Θεσσαλίας, κοιτά αφ’ υψηλού την αρχαία Τριπολίτιδα, βρίσκεται στα όρια τριών πρώην νομών (Λαρίσης, Πιερίας και Κοζάνης) και τριών Περιφερειών (Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας).

Η έκταση του δήμου είναι 158,3 km. Είναι κτισμένο στη ΝΑ πλευρά του όρους “Σιάπκα” σε υψόμετρο 1.200 μ., στην οροσειρά του Ολύμπου, ανάμεσα στα Πιέρια όρη και τον κεντρικό όγκο του Ολύμπου, στο Τιτάριο όρος ή Τίταρο.

Το Λιβάδι, πρώην Κοινότητα Λιβαδίου, τέως Δήμος Λιβαδίου και νυν Δημοτική Κοινότητα του Δήμου Ελασσόνας, έχει δεχθεί στην πλάτη του όλες τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις και τον παραλογισμό της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας.

Η ευρύτερη περιοχή νότια του Ολύμπου, στην οποία βρίσκεται το Λιβάδι, πιστεύεται ότι κατοικήθηκε από τους Περραιβούς πριν το 1900 π.Χ. Αποτελούσε βασικό πέρασμα από την Βόρεια Ελλάδα προς την Θεσσαλία γιά πολλούς αιώνες, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν διάφοροι μικροί οικισμοί. Λόγω της στρατηγικής θέσεις που κατείχε η περιοχή, δεχόταν συνεχώς επιθέσεις. Η Περραιβία πέρασε από τα χέρια των Περσών, του Φιλίππου και των Ρωμαίων και τελικά έγινε επαρχία του Βυζαντίου. Γύρω στο 1000 μ.Χ. έχουμε τις μετακινήσεις των Βλάχων από την Ήπειρο και την εγκατάστασή τους στην περιοχή της Θεσσαλίας. Λόγω όμως των επιδρομών, αλλά και των προστριβών με το Βυζαντινό κράτος, ο πληθυσμός μετακινείται προς τα ορεινά.

Την εποχή αυτή, τον 11ο με 12ο αιώνα, πρέπει να δημιουργήθηκε και το Λιβάδι. Στη θέση του σημερινού χωριού φαίνεται ότι υπήρχε μικρός οικισμός νομαδοκτηνοτρόφων, τουλάχιστον πριν από τον 12ο αιώνα. Λέγεται ότι προέκυψε από την συνένωση 16 διάσπαρτων οικιστικών μικροεγκαταστάσεων. Τέτοιο μικροί οικισμοί υπήρχαν πολλοί στις πλαγιές της Σιάπκας και από μερικούς σώζονται τα ερείπια.

Η θέση του οικισμού επιλέχθηκε, αφ’ ενός μεν, διότι είναι φυσικά οχυρωμένη και με υδάτινες πηγές, αφ’ ετέρου δε, διότι έχει ηπιότερο κλίμα από πιο ορεινές περιοχές και κάνει τη διαβίωση πιο εύκολη τον χειμώνα. Η καταλληλότητα του τόπου επαληθεύεται από το γεγονός ότι από το 1200 μέχρι και σήμερα δεν έχει ερημώσει ποτέ.

Την περίοδο της Οθωμανοκρατίας, το χωριό αναπτυσσόταν συνεχώς. Έχοντας αποσπάσει προνόμια από τους Οθωμανούς, απέκτησε μεγάλη ισχύ στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας. Έτσι είχαμε τη δημιουργία μιας ταξικής διαστρωμάτωσης της κοινωνίας, που την αποτελούσαν:

- Η αριστοκρατική τάξη των μεγαλεμπόρων και των μεγαλοτσιφλικιάδων
- Η μεσοαστική τάξη με τους εμπόρους, τους επαγγελματίες και τους κυρατζήδες
- Η τρίτη τάξη, η λαϊκή, των κτηνοτρόφων και των γεωργών.

Η διαστρωμάτωση αυτή είχε επίδραση στην οργάνωση και παραγωγή του χώρου, στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων, στην θέση που είχαν στην κοινωνία και στην μόρφωση που έπαιρναν.

Έτσι, οι πλούσιοι έχτιζαν τα αρχοντικά, διώροφα ή τριώροφα, με υπόγειο, με πολλά δωμάτια, διακοσμημένα τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά, με κουζίνα και τουαλέτα. Οι τεχνίτες, αρχικά δεν ήταν ντόπιοι, με αποτέλεσμα τα πρότυπα, η μορφολογία και οι τεχνικές να έχουν ξένα χαρακτηριστικά. Η μεσαία τάξη προσπαθούσε να μιμηθεί την αστική. Έτσι έχουμε τα μεσοαστικά σπίτια ή και νοικοκυρόσπιτα, μονώροφα ή διώροφα, που είχαν πάντα την τάση να ξεχωρίζουν από τα υπόλοιπα. Η κατώτερη τάξη, η λαϊκή, είχε διαμορφώσει έναν πολύ συγκεκριμένο τύπο σπιτιού, που παρουσίαζε ομοιομορφία. Τα υλικά ήταν ντόπια καθώς και οι χτίστες. Από το 1700, το χωριό είχε πολύ αναπτυγμένο δίκτυο υπονόμων, που όμως χρησιμοποιούσαν μόνο όσοι είχαν την οικονομική δυνατότητα για την κατασκευή της τεχνικής υποδομής.

Η οικονομική άνεση, συνέβαλε στην ανάπτυξη της εκπαίδευσης. Από τον 17^ο-18^ο αιώνα, έχουμε σχολείο (το 1769 δημιουργείται η Αστική Σχολή, όπου διδάσκουν μεγάλοι δάσκαλοι της εποχής, όπως ο Άνθιμος Ολυμπιώτης και ο Ιωάννης Πέζαρος), που σταδιακά ενισχύεται από δωρεές. Έτσι, από τον 19^ο αιώνα γνωρίζουμε ότι υπήρχαν αξιόλογοι Λιβαδιώτες επιστήμονες και άνθρωποι των γραμμάτων, σε όλη την Ελλάδα. Επίσης, οι αρματολοί του Λιβαδίου μνημονεύονται συχνά, καθώς έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επανάσταση του 1821, με πρωτεργάτη τον Φιλικό Γεωργάκη Ολύμπιο.

Μέχρι και τα μέσα του 19ου αιώνα, το Λιβάδι είχε μία σταθερή πορεία εξέλιξης, με αποκορύφωμα μετά το 1850. Η κορύφωση αυτή είχε ως αποτέλεσμα να γίνουν επισκευές και ανακαινίσεις στις εκκλησίες του:

- Στους Αγίους Αναργύρους (αρχικά Άγιος Νικόλαος του 12^{ου}-13^{ου} αιώνα) το 1740,
- Στον Άγιο Κωνσταντίνο το 1884,
- Στην Παναγία το 1886 και
- Στον Άγιο Αθανάσιο (που σήμερα δεν υπάρχει και στη θέση του έχει κτιστεί ένας νέος ναός), το 1873.

Την εποχή αυτή, χτίζονται πολλά αξιόλογα κτίρια, εκ των οποίων σώζονται μόνον δύο: τα νοικοκυρόσπιτα του Παράσχου το 1866 και του Βασκαλή το 1877. Από τα τέλη του 19ου αιώνα το χωριό αποδυναμώνεται συνεχώς λόγω των συνεχών πολέμων. Έτσι, η αστική τάξη μετακινείται προς τις μεγάλες πόλεις και απομένουν στις αρχές του 20ου αιώνα μόνο οι αγρότες και οι κτηνοτρόφοι. Ο πληθυσμός που άγγιζε τους 4.000, σταδιακά μειώνεται. Η άσχημη οικονομική κατάσταση των αγροτών επιδεινώνεται συνεχώς και μέχρι το 1940 το μορφωτικό επίπεδο έχει πέσει δραματικά.

Το 1943 έχουμε τον εμπρησμό του χωριού από τους Γερμανούς κατακτητές, δύο απανωτές φορές μάλιστα (τον Ιούλιο μήνα, 13 και 17), γεγονός που σημάδεψε την μετέπειτα εξέλιξη του οικισμού. Με το ποσοστό των αστέγων να πλησιάζει το 85%, οι κάτοικοι αρχίζουν σταδιακά να αποκαθιστούν τις ζημιές, έτσι ώστε να αποκτήσουν μία καινούρια στέγη.

Έτσι, έχουμε τη δημιουργία ενός καινούριου ουσιαστικά οικισμού, που είναι χτισμένος πάνω σε έναν παλαιότερο, τις περισσότερες φορές πάνω από τα προϋπάρχοντα και κατεστραμμένα ίχνη σπιτιών, ενδεχομένως με τα ίδια υλικά και με παρόμοιες τεχνικές. Ωστόσο, ο βασικός αστικός ιστός, μεσαιωνικού τύπου, διατηρεί την αρχική του μορφή, παρά τις αλλοιώσεις και τις καταπατήσεις που υπέστη.

Μεγάλη καταστροφή υπέστησαν και τα αρχεία της Κοινότητας Λιβαδίου, που οι Γερμανοί τα έκαψαν ολοσχερώς, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν πλέον. Αντικαταστάθηκαν από τα αρχεία του ΓΕΣ, που είναι από το 1897, αλλά αφορούσαν μόνον τους άνδρες ως στρατεύσιμους.

Σημαντικό ρόλο έπαιξε στην παραμονή του πληθυσμού στο Λιβάδι, παρά την καταστροφή από τους Γερμανούς, η λειτουργία του εργοστασίου ξυλείας με τα νεροπρίονα στην Μόρνα (1936-1968), που κατασκεύαζε την υποδομή του τότε ΣΕΚ (νυν ΟΣΕ) και που έδωσε δουλειά σε πολλούς Λιβαδιώτες. Μάλιστα, το 2004, σε ειδική τελετή, τιμήθηκαν οι επιζώντες εργάτες εκείνης της εποχής.

Το 1963, ο Λιβαδιώτης Κοντοδίνας, στέλεχος της Κεντρικής Διοίκησης στην Αθήνα στο Υπουργείο Συντονισμού επί πρωθυπουργίας Γεωργίου Παπανδρέου, καταφέρνει και περνάει διάταγμα, όπου ο οικισμός του Λιβαδίου χαρακτηρίζεται οικισμός ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους.

Αυτό σήμαινε ότι το Λιβάδι θα υπαγόταν στις νομοθετικές διαδικασίες και ρυθμίσεις των παραδοσιακών οικισμών και η οικιστική του φυσιογνωμία θα ήταν τελείως διαφορετική απ' ό,τι είναι σήμερα, πράγμα που τα κατάφερε το Μέτσοβο, το μόνο μεγαλοχώρι στα 1200 μ. Δυστυχώς, επί χούντας, ακυρώθηκε αυτό το διάταγμα μετά από πιέσεις τοπικών παραγόντων και έτσι χάθηκε η ευκαιρία να είναι το Λιβάδι μορφολογικά ένα οικιστικό κομψοτέχνημα. Οι συνέπειες είναι ορατές διά γυμνού οφθαλμού σήμερα.

ΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΞΕΛΙΞΗ.

Το όνομα παλαιότερα γράφονταν με -ει- (Λειβάδι), αλλά μεταγενέστερα διορθώθηκε σε γραφή με -ι- (Λιβάδι). Ίσως από την ομηρική λέξη «η λιβάς-της λιβάδος», που σημαίνει πηγή νερού. Οι δε Λειβαδιώτες, έγιναν Λιβαδιώτες, ή σε κάποιες περιοχές (π.χ. Ηράκλεια Σερρών) Λιβαδιάνοι - κατά το πρωτευουσιάνοι.

Α' ΦΑΣΗ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

Ο πρώτος οικιστικός πυρήνας του Λιβαδίου, ο οποίος αναπτύχθηκε γύρω από τον σημερινό ναό των Αγίων Αναργύρων (τέως ναός του Αγίου Νικολάου).

Από την παράδοση, γνωρίζουμε ότι η δημιουργία του πρώτου οικισμού, ανάγεται στον 11ο και 12ο αιώνα, στην περιοχή Χοροστάσι. Η περιοχή αυτή, έχει δύο χαρακτηριστικά, που ήταν καθοριστικά για την επιλογή της τοποθεσίας: Τη μορφολογία του εδάφους και την ύπαρξη πηγής νερού. Δίπλα στην πηγή αυτή, χτίστηκε η πρώτη εκκλησία του χωριού, ο Άγιος Νικόλαος, που χρονολογείται στο 1250-1300.

Ο ναός αυτός, μικρός σε χωρητικότητα πλέον, κατεδαφίστηκε και κτίστηκε το 1760 νέος μεγαλύτερος, που μετονομάστηκε σε Αγίων Αναργύρων.

Β' ΦΑΣΗ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

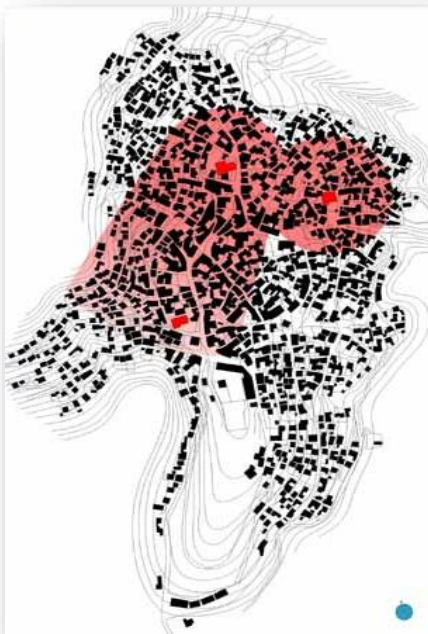

Ο δεύτερος οικιστικός πυρήνας του Λιβαδίου, ο οποίος αναπτύχθηκε γύρω από το ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (της Παναγίας, όπως την αποκαλούν οι κάτοικοι).

Στις αρχές του 16ου αιώνα, το χωριό είχε αναπτυχθεί αρκετά και υπήρχε ανάγκη για επέκταση. Ο φόβος για τους Τούρκους ήταν έντονος και οι άνθρωποι είχαν την ανάγκη να νοιώθουν ασφαλείς.

Έτσι, περίπου τον 16ο αιώνα, έχουμε τη δημιουργία της δεύτερης συνοικίας του οικισμού, παράλληλα με το κτίσιμο της εκκλησίας της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, στο κέντρο του νέου πυρήνα. Η εκκλησία αυτή είναι η «μητρόπολη» του χωριού και διατηρείται σε καλή κατάσταση, ακόμη καλύτερη μετά την αποκάλυψη της δομικής πέτρας.

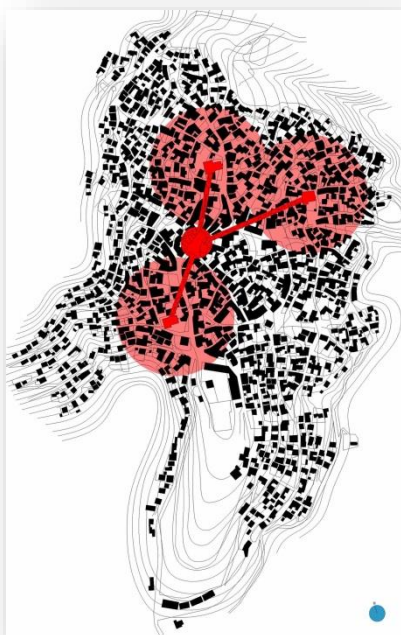
Γ' ΦΑΣΗ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

Ο τρίτος οικιστικός πυρήνας του Λιβαδίου, ο οποίος αναπτύχθηκε γύρω από το ναό του Αγίου Κωνσταντίνου.

Η τρίτη φάση εξέλιξης του οικισμού, ταυτίζεται και αυτή, με την νέα επέκταση του οικισμού, προς τα νότια, τον 17ο αιώνα. Την περίοδο αυτή, η Τουρκοκρατία είναι κυρίαρχη. Η επαγγελματική δραστηριότητα των πλουσιότερων κατοίκων του χωριού, είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη της οικονομίας και την συσσώρευση πλούτου στο χωριό. Έχοντας αποσπάσει προνόμια από τους Τούρκους, απέκτησε μεγάλη ισχύ στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας. Έτσι, έχουμε την δημιουργία μίας ταξικής διαστρωμάτωσης της κοινωνίας, που την αποτελούσαν η αριστοκρατική τάξη, των μεγαλεμπόρων και των μεγαλοτσιφλικιάδων, η μεσοαστική τάξη, των μικρεμπόρων, επαγγελματιών και κυρατζήδων και η τρίτη τάξη, η λαϊκή, των κτηνοτρόφων και των γεωργών.

Δ' ΦΑΣΗ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

Διάγραμμα αναφοράς της κοινωνικής ζωής, με εμφανή τον κεντρικό τόπο της Πλατείας ως συνδετικό κρίκο των τριών γειτονιών-ενοριών, οι οποίες είχαν ανάπτυξη τύπου κηλίδας λαδιού.

Όπως προαναφέρθηκε, η οικονομική άνεση των κατοίκων του χωριού, συνέβαλε στην ανάπτυξη της παιδείας. Παράλληλα, αναπτύσσονται τομείς, όπως η οικοτεχνία και το εμπόριο σε όλη την Ελλάδα. Έτσι, από τον 17ο-18ο αιώνα, έχουμε σχολείο που σταδιακά ενισχύεται από δωρεές. Οι καινούριες επαγγελματικές δραστηριότητες των κατοίκων, χωροθετούνται στις υπάρχουσες περιοχές, στο εσωτερικό τους όσο και στις παρυφές τους. Παράλληλα, υπήρξε μετακίνηση πληθυσμού από άλλα χωριά, λόγω της ανάπτυξης του χωριού. Η τέταρτη φάση της εξέλιξης του οικισμού χρονολογείται στον 18ο αιώνα, με την κορύφωση της ανάπτυξης να πραγματοποιείται στα μέσα του 19ου αιώνα.

Από τον 19ο αιώνα, γνωρίζουμε ότι υπήρξαν αξιόλογοι Λιβαδιώτες επιστήμονες και άνθρωποι των γραμμάτων, σε όλη την Ελλάδα. Επίσης, οι αρματολοί του Λιβαδίου μνημονεύονται συχνά, καθώς έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επανάσταση του 1821, με πρωτεργάτη τον Φιλικό Ήρωα Γεωργάκη Ολύμπιο.

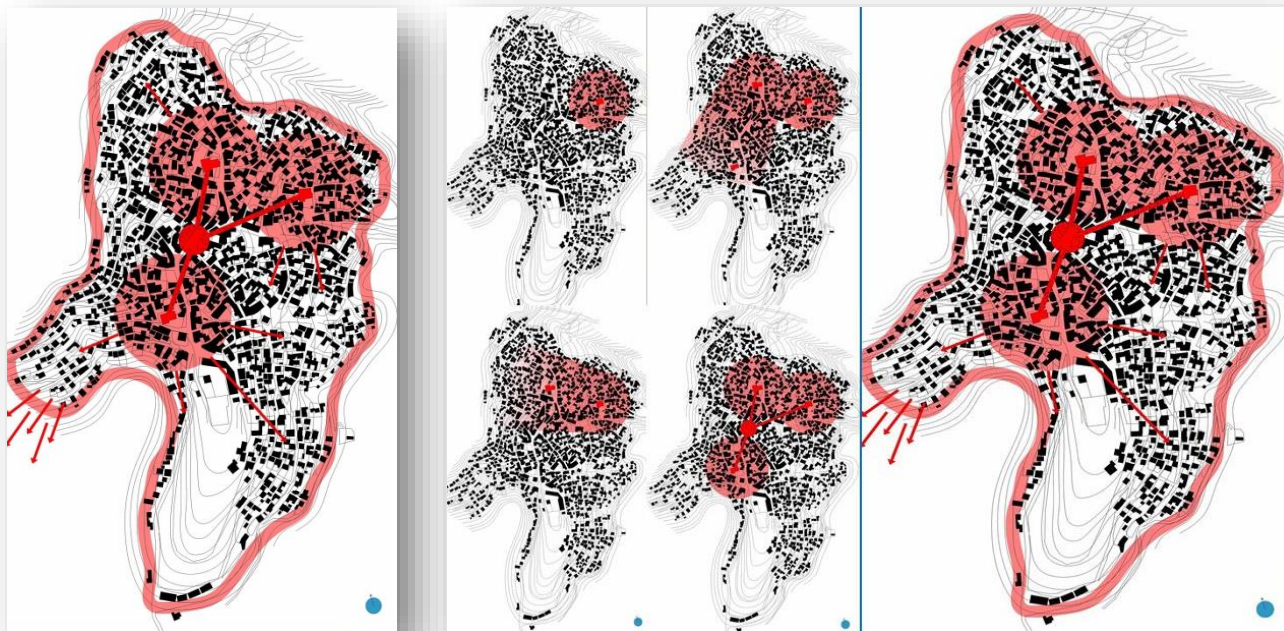
Την περίοδο αυτή, έχουμε τους τρεις πυρήνες με τις εκκλησίες τους, χωρίς όμως κάποιος από αυτούς να αποτελεί το κέντρο του οικισμού. Το Κέντρο είναι η πλατεία του χωριού, τόσο χωρικά όσο και λειτουργικά και αποτελεί τον κεντρικό συνδετικό κρίκο των τριών ενοριών του Λιβαδίου. Εκεί συγκεντρώνονται οι κύριες εμπορικές δραστηριότητες και η διοίκηση. Εκεί είναι φυτεμένος, δίπλα από την κεντρική βρύση, εδώ και 200 και πλέον χρόνια ο **υπεραιωνόβιος Πλάτανος**, αρχέγονο σύμβολο της τυπολογίας όλων των Βλαχοχωριών (πλην μεμονωμένων εξαιρέσεων στην Νότια Πίνδο, όπου προτιμήθηκε η καρποφόρος καρυδιά, ως πιο ωφελιμιστική επιλογή, ασχέτως αν την βάφτισαν πλάτανο).

Ο **Πλάτανος του Λιβαδίου** είναι το βασικό και κυρίαρχο τοπόσημο του χωριού. Η λειτουργική σχέση της κεντρικής πλατείας είναι ισοβαρής και ισοδύναμη ως προς τους τρεις πυρήνες.

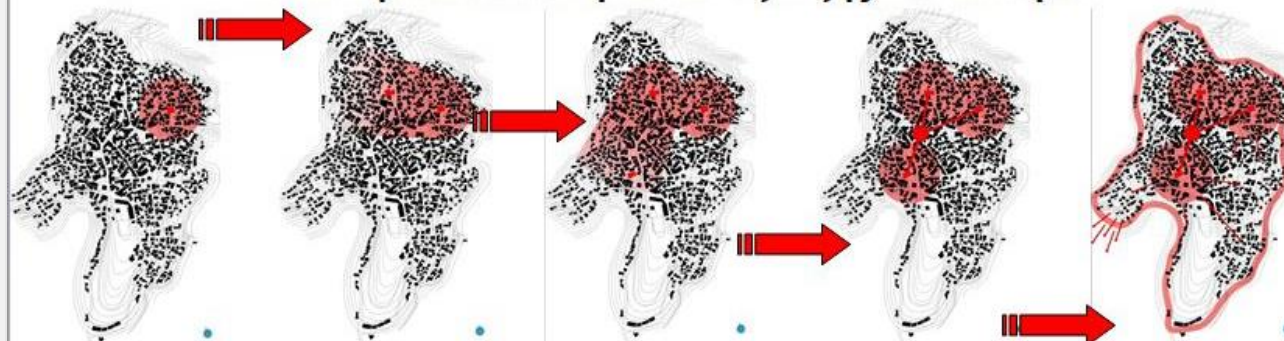
Ε' ΦΑΣΗ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

Το σημερινό περίγραμμα του οικισμού, όπου είναι εμφανείς οι τάσεις οικιστικής κατάληψης λόγω κορεσμού των αρχικών πυρήνων, πάντοτε στη βάση της προσαρμογής στο γεωφυσικό ανάγλυφο.

Συνοπτική απεικόνιση της διαχρονικής εξέλιξης του Λιβαδίου.

Συνοπτική εικόνα των φάσεων εξέλιξης του οικισμού

Ο οικισμός έφτασε στη σημερινή του μορφή περνώντας από πέντε φάσεις εξέλιξης. Τα μόνα δείγματα δομημένου χώρου που διατηρήθηκαν για πολλούς αιώνες, είναι οι ναοί, που αποτελούσαν τον πυρήνα κάθε περιοχής.

1^η φάση: 11ος και 12ος αιώνας, περιοχή Χοροστάσι. Ανέγερση ναού Αγ. Νικολάου 1250-1300

2^η φάση: 16ος αιώνας, ανέγερση εκκλησίας Κοίμησης της Θεοτόκου

3^η φάση: 17ος αιώνας, ανέγερση εκκλησίας του Αγ. Κωνσταντίνου

4^η φάση: 18ος και 19ος αιώνας. Η κεντρική πλατεία, αποτελεί το κέντρο και απέχει εξ ίσου από τους τρεις πυρήνες ανάπτυξης - τις τρεις εκκλησίες - και γύρω της συγκεντρώνονται όλες οι κεντρικές δραστηριότητες του χωριού.

5^η φάση: 1943 . Εμπρησμός του χωριού από τους Γερμανούς - δημιουργία ενός καινούργιου οικισμού.

Από τα τέλη του 19ου αιώνα, το χωριό αποδυναμώνεται συνεχώς, λόγω των συνεχών πολέμων. Έτσι, η αστική τάξη μετακινείται προς τις πόλεις και απομένουν στις αρχές του 20ου αιώνα, μόνο οι αγρότες και οι κτηνοτρόφοι. Ο πληθυσμός που άγγιζε τους 4.000, σταδιακά μειώνεται. Η άσχημη οικονομική κατάσταση των κατοίκων επιδεινώνεται συνεχώς και μέχρι το 1940, το μορφωτικό επίπεδο έχει πέσει δραματικά. Το 1943 έχουμε τον εμπρησμό του χωριού από τους Γερμανούς και η πέμπτη φάση εξέλιξης του χωριού οφείλεται στο γεγονός αυτό. Με το ποσοστό των αστέγων να πλησιάζει το 85%, οι κάτοικοι προσπαθούν να αποκαταστήσουν τις ζημιές για να αποκτήσουν μία καινούρια στέγη.

Έτσι, έχουμε την δημιουργία ενός καινούριου, ουσιαστικά, οικισμού, που είναι χτισμένος πάνω σε ένα παλαιότερο, τις περισσότερες φορές πάνω από τα προϋπάρχοντα και κατεστραμμένα σπίτια.

Παράλληλα, έχουμε την μετεγκατάσταση κατοίκων, σε περιοχές λιγότερο πυκνοδομημένες, στις παρυφές του οικισμού. Σήμερα, υπάρχει μεγάλη ανάγκη για επέκταση του οικισμού. Η καινούρια συνοικία θα βρίσκεται νοτιοδυτικά, σε πλαγιά με μικρή σχετικά κλίση.

Μόλις πριν 3 εβδομάδες (Σεπτέμβριος 2018) και χάρις στις ηράκλειες προσπάθειες του Λιβαδιώτη Προέδρου του Δ.Σ. Ελασσόνας Αντώνη Μπίσμπα, υπογράφηκε η νέα σύμβαση με τεχνικό γραφείο για την μελέτη επέκτασης του οικισμού, η οποία καρκινοβατούσε επί 25 και πλέον χρόνια. Στο μεταξύ, αυτή η καθυστέρηση είχε ως αποτέλεσμα να έχουμε αυθαίρετη ανοικοδόμηση στο εσωτερικό του χωριού, τις περισσότερες φορές στη θέση παραδοσιακών κατοικιών και με κατάληψη αυλών.

Τα ανθρωπογενή μορφώματα, όπως οι οικισμοί, δηλαδή η συγκροτημένη, οργανωμένη και μαζική αφαίρεση του φυσικού χώρου σε κελύφη περίκλειστα, σε δοχεία ζωής κατά τον Άρη Κωνσταντινίδη, συγκροτούν το οικιστικό περιβάλλον, το οποίο αποτελεί τον χώρο, ο οποίος εξυπηρετεί την οργανωμένη διαβίωση των ανθρώπων.

Το οικιστικό περιβάλλον περιλαμβάνει τις μαρτυρίες της ατομικής και συλλογικής δράσης των ανθρώπων και στο βαθμό που το περιβάλλον αυτό εκφράζεται στο χώρο διαχρονικά επί αιώνες, αποτελεί τμήμα της ιστορίας ενός τόπου, εντάσσεται στην έννοια της παράδοσης, αποτελεί πολιτιστικό και πολιτισμικό στοιχείο μίας κοινωνίας και χρήζει φυσικά προστασίας.

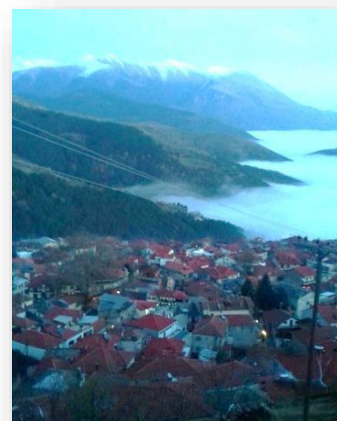
Το οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης που εφαρμόστηκε, μετά τη λήξη του 2ου παγκοσμίου πολέμου, καθώς και του εμφυλίου πολέμου, επέφερε μία κατ' αρχήν ανατροπή της τότε υπάρχουσας σχετικά ισόρροπης πληθυσμιακής κατανομής στη χώρα μεταξύ αστικών κέντρων και περιφέρειας.

Η μετανάστευση, τόσο για πολιτικούς λόγους στην Ανατολική Ευρώπη, καθώς και η μεταγενέστερη, για οικονομικούς λόγους στη Δυτική Ευρώπη, αλλά κυρίως το φαινόμενο της αστυφιλίας που εμφανίστηκε ως ιστορικό αποτέλεσμα της ταραχώδους εικοσαετίας 1940-1960, είχε ως συνέπεια την ερήμωση της υπαίθρου και την έντονη αστικοποίηση των πόλεων, η οποία συνεχίζεται ακόμη και σήμερα, αφού στους οικονομικούς λόγους προσετέθη πλέον και η εγκατάλειψη της υπαίθρου από την κρατική μέριμνα, με την συνεπακόλουθη έλλειψη ή υπολειτουργία κάθε μορφής περιφερειακής κοινωνικής υποδομής.

Υπήρξαν και υπάρχουν ακόμη κάποιες φωτεινές εξαιρέσεις, όπου η ανθρωπορροή από τα χωριά της περιφέρειας προς τις πόλεις περιορίστηκε στο ελάχιστο, ή έστω οι ρυθμοί της ήταν και είναι πολύ αργοί. Μία από αυτές, τις ελάχιστες, είναι και το Λιβάδι του Ολύμπου, το οποίο σήμερα διατηρεί πληθυσμό περίπου 2.500 μόνιμων κατοίκων, στα 1.200 μ. υψόμετρο.

Οι κάτοικοι αυτοί, κατ' εμέ, είναι οι Ακρίτες των συνόρων μεταξύ Ουρανού κι Ολύμπου.

Το Λιβάδι, παρά το ότι δεν συνδέεται άμεσα με τους βασικούς εθνικούς οδικούς άξονες (για να το επισκεφθεί κάποιος, πρέπει να το επιδιώξει, βγαίνοντας από τον κόμβο της παλιάς Εθνικής Οδού Κατερίνης-Λαρίσης, διότι δεν θα το συναντήσει τυχαία), είναι μαζί με το Μέτσοβο Ιωαννίνων (το οποίο όμως είναι πάνω στην Εγνατία Οδό με ειδικό κόμβο εξόδου), οι μόνοι οικισμοί της επικράτειας, που σε υψόμετρο άνω των 1.000 μ. διατηρούν μόνιμο πληθυσμό άνω των 2.500 κατοίκων.

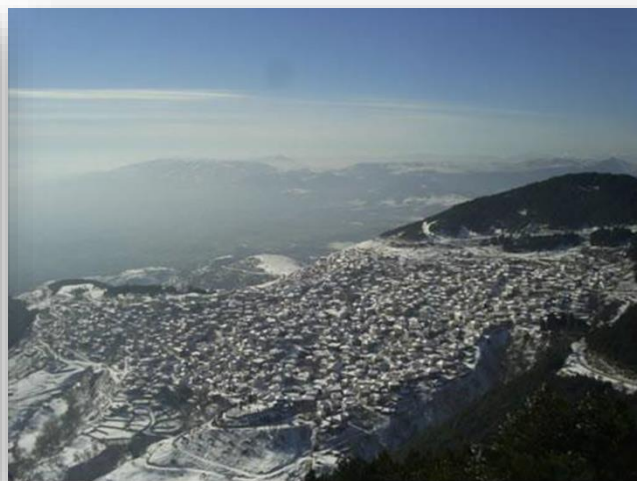
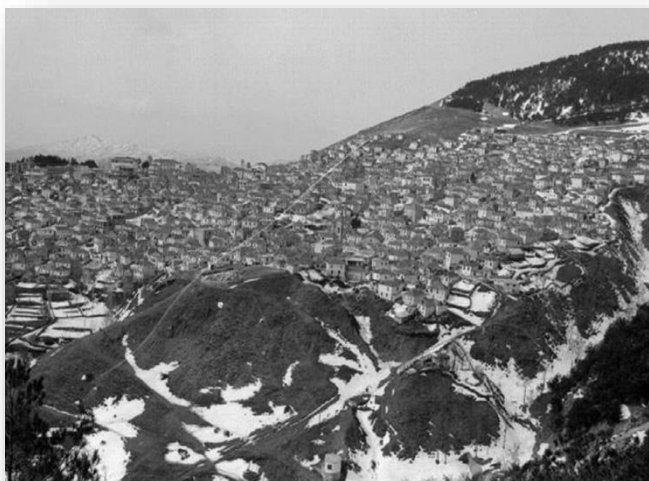
ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Χάρτης (πολεοδομικού και ιδιοκτησιακού χαρακτήρα) του Λιβαδίου του 1950, τον οποίο συνέταξε το τότε Υπουργείο Ανοικοδομήσεως, αμέσως μετά την λήξη του εμφυλίου πολέμου, εξαιρετικής γιά την εποχή ακρίβειας, με στοιχεία ακόμη και κτηματολογικά.

Δυστυχώς, οι πολιτικές συγκυρίες της εποχής και οι τοπικές μικροπολιτικές σκοπιμότητες που επικράτησαν, έκαναν μη χρηστή χρήση (και σε κάποιες περιπτώσεις ανοίκεια χρήση) του πολύτιμου αυτού εργαλείου ανάπτυξης, πάντοτε εις βάρος του δημόσιου χώρου και όχι μόνον.

Φωτογραφική απεικόνιση του Λιβαδίου την 10ετία το 1960 - Η ορεινή Σαντορίνη μας

ΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

(συνοπτικά στατιστικά στοιχεία των δομικών του χαρακτηριστικών σε πίνακες)
Δημογραφία, απασχόληση, κοινωνικά χαρακτηριστικά, κτιριακό δυναμικό κλπ.
Στοιχεία ΕΣΥΕ 1991-2001 / Έρευνα ομάδας ΑΠΘ 2006-2009

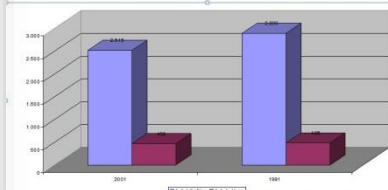
Δημογραφική ανάλυση του ΟΤΑ

Πληθυσμός Δ. Λιβαδίου σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό του Β.Α. τμήματος του νομού Λαρίσης το 1991

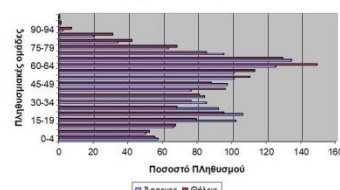
Δημογραφική ανάλυση του ΟΤΑ

Σύγκριση μόνιμου πληθυσμού των Δημοτικών Διαμερισμάτων Λιβαδίου κατά τα έτη 1991 και 2001

Δημογραφική ανάλυση του ΟΤΑ

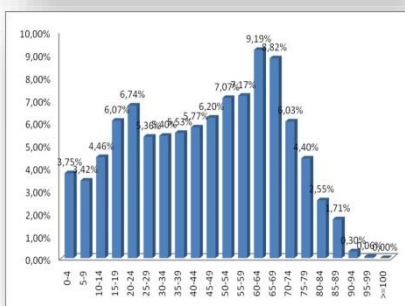
Ανάλυση Πληθυσμού Δήμου Λιβαδίου με βάση την ηλικία και το φύλο

Πιν. Α.3.3 - Απογραφή Πληθυσμού 2001 - Μόνιμος Πληθυσμός κατά φύλο & 5ετες ομάδες ηλικιών

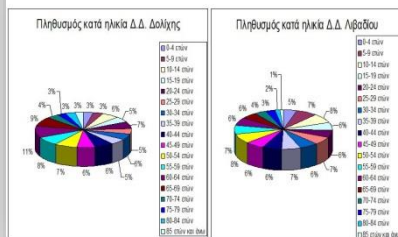
Ηλικιακή Ομάδα	Ανδρες	Γυναίκες	Σύνολο
0-4	112	97	209
5-9	102	89	191
10-14	133	95	228
15-19	141	102	243
20-24	201	166	367
25-29	180	92	272
30-34	191	82	273
35-39	165	84	249
40-44	172	76	248
45-49	185	97	282
50-54	211	111	322
55-59	244	141	385
60-64	274	135	409
65-69	283	114	397
70-74	190	92	282
75-79	131	62	193
80-84	76	34	110
85-89	91	39	130
90-94	9	2	11
95-99	2	1	3
100+	0	0	0

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

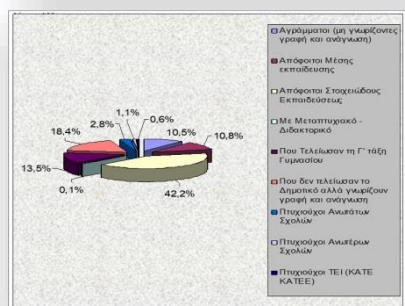
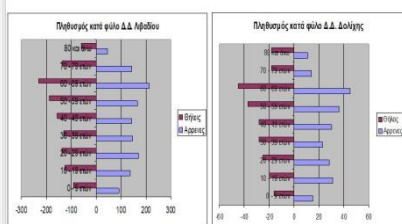
Α.3 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Α.3.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

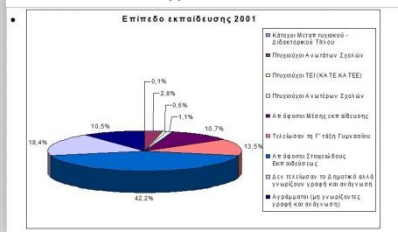
ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

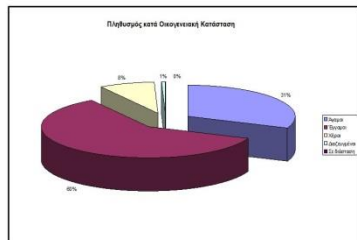
ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Μορφωτικό Επίπεδο

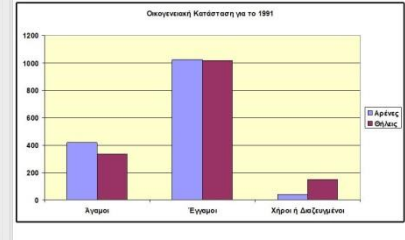
Δημογραφική Ανάλυση

Πληθυσμός κατά Οικονομική Κατάσταση

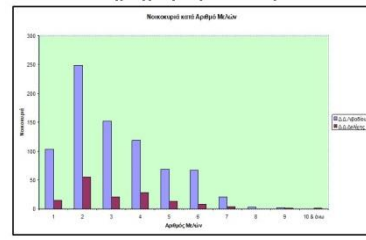
Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

Οικονομική Κατάσταση για το 1991

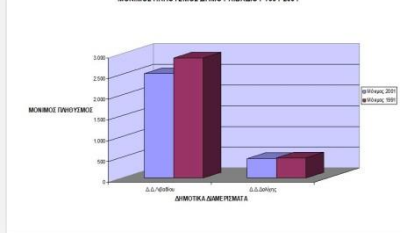
Δημογραφική Ανάλυση

Νοικοκυριά κατά Αριθμό Μέλη

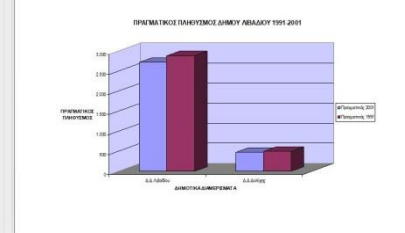
Δημογραφική Ανάλυση

ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ 1991-2001

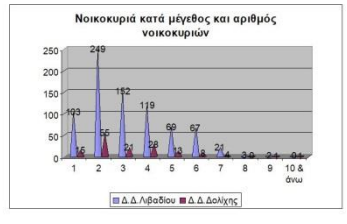
Δημογραφική Ανάλυση

ΕΠΙΜΕΤΡΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ 1991-2001

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ

Ανάλυση της δημογραφικής εξέλιξης του πληθυσμού από τον 20^ο αιώνα έως το 2011

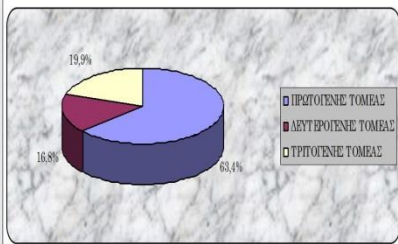

Η πρώτη απογραφή στο Λιβάδι γίνεται το 1904 όπου ο πληθυσμός τότε ήταν 3.480 κάτοικοι. Μετά ξαναγίνει απογραφή το 1920 και ο πληθυσμός από τότε μέχρι σήμερα στον οικισμό του Λιβადίου έχει ως εξής:

ΕΤΟΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ	Διαφορά	%
1904	3.480		
1920	2.385	-1.095	-31,47%
1929	2.388	3	0,13%
1940	3.200	812	34,00%
1951	3.162	-38	-1,19%
1961	3.457	295	9,33%
1971	3.294	-163	-4,72%
1981	3.164	-130	-3,95%
1991	2.882	-282	-8,91%
2001	2.714	-168	-5,83%
2011	2.662	-52	-1,92%

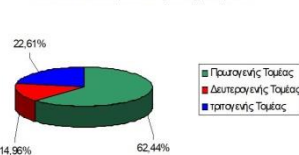
Δημογραφική Ανάλυση

ΕΤΟΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ	Διαφορά	%
1904	3.480		
1920	2.385	-1.095	-31,47%
1929	2.388	3	0,13%
1940	3.200	812	34,00%
1951	3.162	-38	-1,19%
1961	3.457	295	9,33%
1971	3.294	-163	-4,72%
1981	3.164	-130	-3,95%
1991	2.882	-282	-8,91%
2001	2.714	-168	-5,83%
2011	2.662	-52	-1,92%

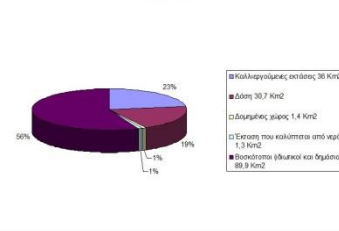

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ Οικονομικά Στοιχεία

Κλάδοι Οικονομικών Δραστηριοτήτων

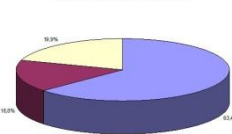
ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Διάγραμμα απεικόνισης χρήσεων γης Δ. Λιβადίου ΠΗΓΗ:Ε.Σ.Υ.Ε. 1991

Παραγωγικό σύστημα

Παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται από τον πληθυσμό του Λιβადίου ανά τομέα (Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. 1991)

Οικονομικά Χαρακτηριστικά

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Δήμος/Κοινότητα	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	ΑΝΕΡΓΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΕΤΟΙ	ΑΝΕΡΓΙΑ
Δήμος Λιβადίου						
Δολίχης	495	255	2	257	239	0,78%
Δ.Δ. Λιβιδίου	2852	851	67	918	1964	7,30%
ΣΥΝΟΛΟ	3347	1106	69	1175	2203	5,80 %

Πηγή: Πηγάς, Ε.Σ.Υ.Ε., 1991

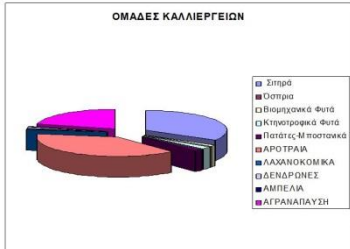
Οικονομικά Χαρακτηριστικά

Απασχολούμενοι κατά τομέα παραγωγής και Δημοτικό Διαμέρισμα

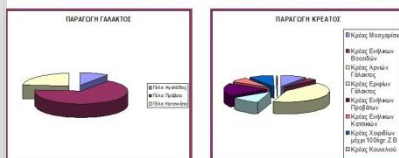
Δήμος/Κοινότητα	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΗ	%	ΔΕΥΤΕΡΟΒΟΥΛΗ	%	ΤΡΙΤΟΒΟΥΛΗ	%	ΜΕΣ. ΔΕΥ. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	%
Δ.Δ. Δολίχης	297	232	78,07	3	1,01	16	5,32	6	2,03
Δ.Δ. Λιβιδίου	1.453	459	31,58	188	12,94	208	14,24	644	44,36
Δ.Δ. Λιβιδίου (ΣΥΝΟΛΟ)	1.750	691	39,48	191	10,91	338	19,25	660	37,66

Οικονομικά Χαρακτηριστικά

ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

Οικονομικά Χαρακτηριστικά

Υποδομές

- Τηλεπικοινωνίες
- Ο δρόμος Λιβιδίου εξυπηρετείται από το φυσικό κέντρο Ελασσόνας και διαθέτει ένα τερματικό κέντρο

Διαμερίσματα	Αριθμός πληθυσμιακών μονάδων	Πλάτος	Αριθμός πληθυσμιακών μονάδων	Μέσος όρος πληθυσμού ανά μονάδα
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΛΙΒΙΔΙΟΥ	863	3.378	255	43,9
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΛΑΡΕΣΣΑΣ	117.938	279.912	432	74,4
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΒΕΛΕΣΣΙΑΣ	329.949	734.949	449	77,3
ΕΛΑΣΣΑΝΑ	5.991.002	19.259.999	591	100

Υποδομές

- Ηλεκτρική Ενέργεια
- Ο δήμος Λιβιδίου τροφοδοτείται μέσω του υποσταθμού της Γαλανόβρυσης με τάση 150 kVolt.

Παραγωγή	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ
ΛΙΒΙΔΙΟΥ	1981	1981	1981	1981	1981	1981	1981	1981	1981
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	1981	1981	1981	1981	1981	1981	1981	1981	1981
ΣΥΝΟΛΟ	1981	1981	1981	1981	1981	1981	1981	1981	1981

ΓΕΝΙΚΑ ΓΕΩΦΥΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ-ΓΕΩΛΟΓΙΑ, ΥΔΡΟΛΟΓΙΑ, ΚΛΙΜΑ ΚΤΛ.

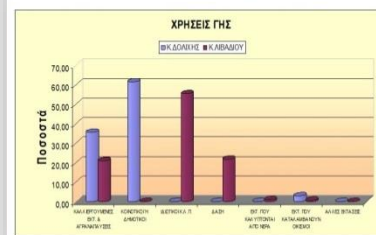
- Το κλίμα της περιοχής είναι ψυχρό και ξηρό
- Οι άνεμοι είναι ψυχροί
- Θερμοκρασίες περιοχής: πολύ χαμηλές σε χειμερινούς και σε καλοκαιρινούς μήνες. Μέγιστες θερμοκρασίες για τους μήνες Δεκέμβριο - Φεβρουάριο ήταν 3-5 °C, ενώ για τους καλοκαιρινούς μήνες Ιούνιο - Αύγουστο κυμαίνονταν από 21-23 °C
- Όσον αφορά τις βροχοπτώσεις και την κατανομή τους κατά τη διάρκεια του χρόνου χαρακτηρίζεται υγρό

Τιμές του ύψους βροχής ανά μήνα

Μήνας	Υψος βροχής (mm)
Ιανουάριος	28,0
Φεβρουάριος	17,4
Μάρτιος	24,4
Απρίλιος	128,0
Μάιος	23,8
Ιούνιος	3,4
Ιούλιος	15,7
Αύγουστος	4,3
Σεπτέμβριος	146,4
Οκτώβριος	13,7
Νοέμβριος	22,5
Δεκέμβριος	18,8

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Χρήσεις γης ορεινών οικισμών Τηλεόραση & Περσική

*Τα στοιχεία αυτά, είναι προϊόντα συλλογής και επεξεργασίας από ερευνητικές φοιτητικές ομάδες της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. κατά την 5ετία 2006-2010, υπό την επίβλεψη του γράφοντος. Ο αναλυτικός σχολιασμός δεν είναι εφικτός, παρά το ενδιαφέρον που παρουσιάζει, λόγω σεβασμού προς την οικονομία του χώρου του τεύχους των πρακτικών. Εξ άλλου, αυτό θα απαιτούσε μία ολόκληρη ειδική θεματική ημερίδα.

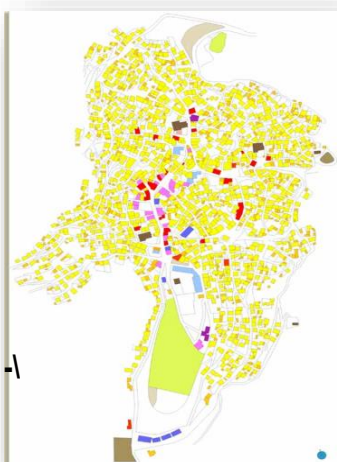
ΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΩΣ ΑΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

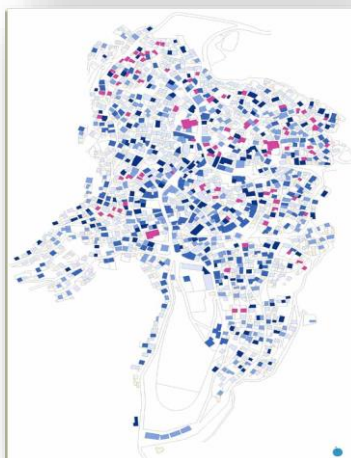
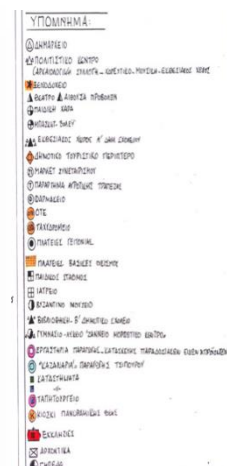
Χάρτης του Λιβαδίου του 1950, τον οποίο συνέταξε το Υπουργείο Ανοικοδομήσεως, αμέσως μετά την λήξη του εμφυλίου πολέμου, εξαιρετικής γιά την εποχή ακρίβειας, με στοιχεία κτηματολογίου

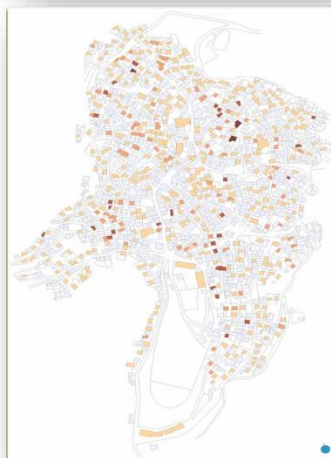
Χάρτης του Λιβαδίου, όπου εμφανίζονται τα κενά και τα πλήρη του οικισμού

Χάρτης Χρήσεων γης

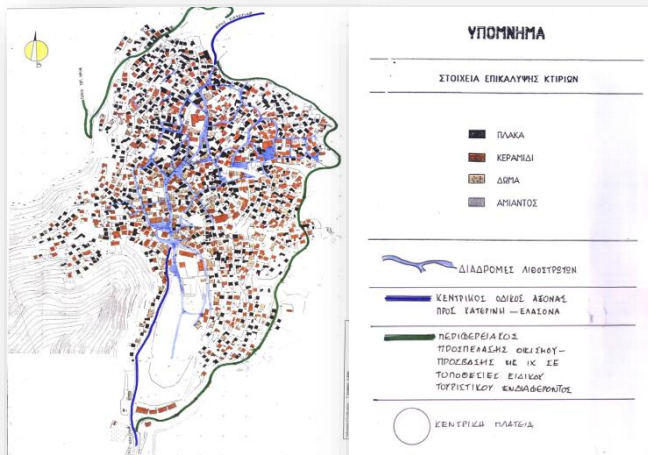
Χρονολογία κατασκευής κτιρίων

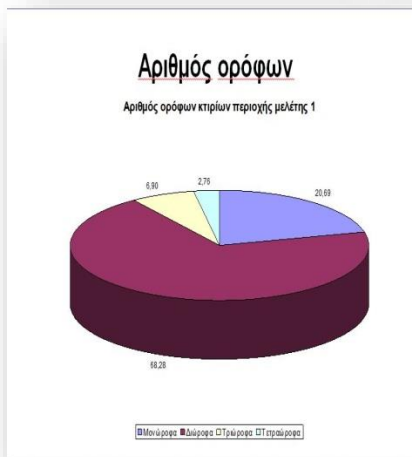
Κτίρια που δομήθηκαν μετά το 1957

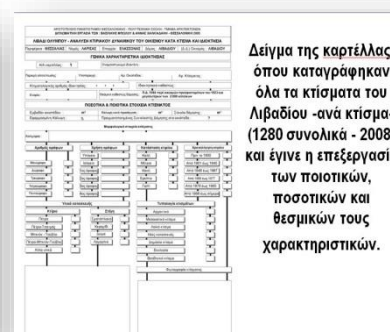
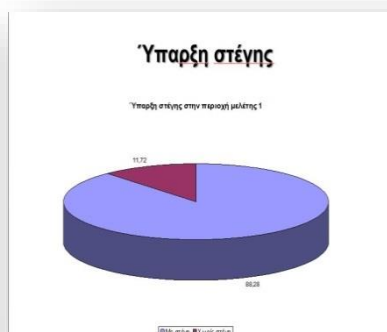
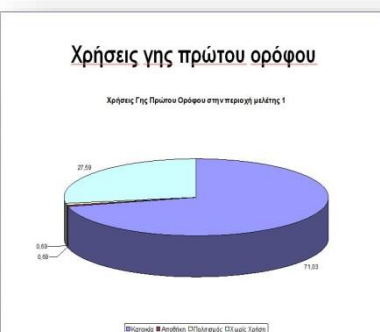
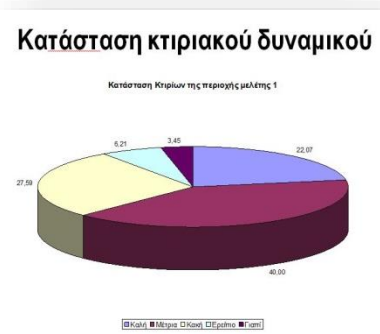
Χάρτης με τα στοιχεία επικάλυψης των κτιρίων (στέγες από πέτρα, από κεραμίδι, δώματα κλπ.)

Ύψος κτιρίων (αριθμός ορόφων)

Σημειώνεται ότι το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος είναι 7,50 μ. + την στέγη

Χρονολογία κατασκευής κτιρίων

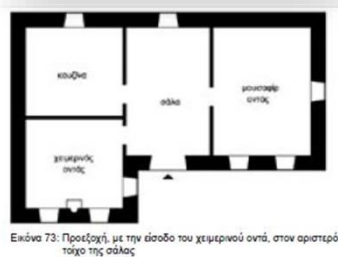
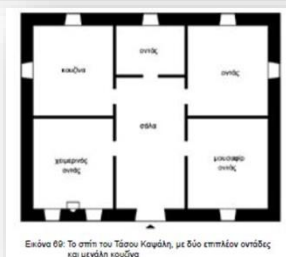
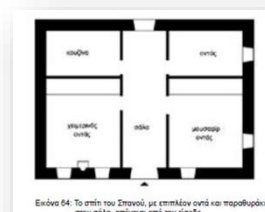
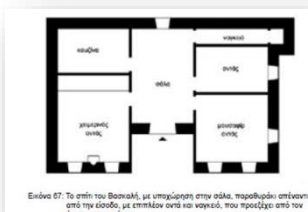
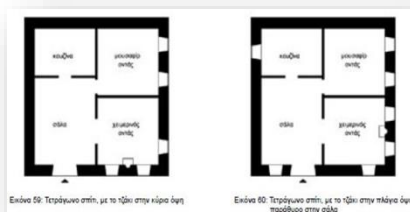

Κατάσταση κτιρίων

Αριθμός ορόφων

ΚΤΙΡΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ - ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΚΤΙΡΙΩΝ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ 1. - ΧΩΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

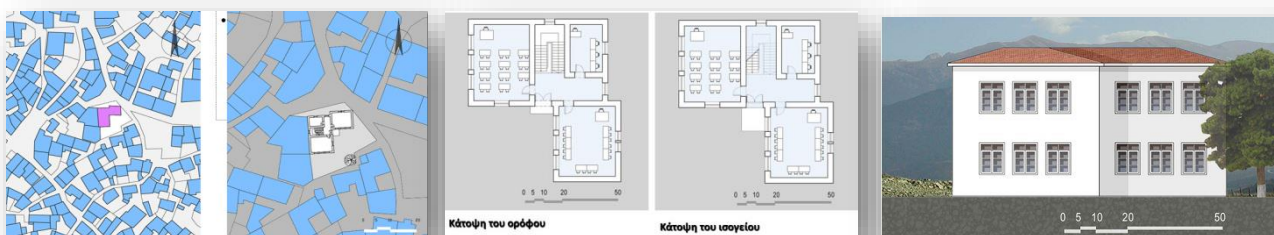
Η παράδοση, οι ενθυμήσεις σε εκκλησιαστικά βιβλία και κάποια ιστορικά στοιχεία στηρίζουν την άποψη ότι τα νερηκοδιδασκαλία πρέπει να υπήρχαν και πριν το 1700 στο χωριό:

- Το πρώτο σχολείο στο Λιβάδι είναι το σχολείο των Κοινών Γραμμάτων, στους Αγ. Αναργύρους, και η λειτουργία του αναφέρεται στο 1768.
- Το 1781 ιδρύθηκε το Ανώτερο Σχολείο από τον Άνθιμο Ολυμπιώτη
- Το 1855 κτίστηκε το παρθεναγωγείο Λιβαδίου από τον επίσκοπο Αγαθάγγελο
- Το 1934 ξεκινάει η ανοικοδόμηση του Α' Σχολείου, στη θέση του παλιού νεκροταφείου του Αγ. Αθανασίου.
- Το 1943 καίγεται το σχολείο από τους Γερμανούς και το Α' Σχολείο στο Κιόσκι κρίνεται ακατάλληλο.
- Το 1952 αποπερατώνεται το Α' Δημοτικό στο Κιόσκι, ενώ λίγο αργότερα δημιουργείται και το Β' Δημοτικό, στην αρχή του δρόμου προς τους Αγίους Αναργύρους.
- Το 1966 οικοδομήθηκε το Ζάννειο Μορφωτικό Κέντρο, το οποίο λειτουργεί ως σχολικό κτίριο
- Από το 1984 λειτουργεί Λύκειο στο ισόγειο-ημιυπόγειο του Ζαννείου Μορφωτικού Κέντρου
- Στις αρχές της 10ετίας του 2000, κτίζεται νέα δομή, ενώνοντας το κενό μεταξύ του Α' Δημοτικού και του Ζαννείου, όπου στεγάζεται το Γυμνάσιο, αποδίδοντας έτσι τον χώρο του Ζαννείου στο Λύκειο.
- Το 2014, το κτίριο του Β' Δημοτικού, το οποίο στο μεταξύ δεν λειτουργούσε πλέον λόγω περικοπών και συγχώνευσης με το Α' Δημοτικό, που έγινε 9τάξιο, διαθέτει τις αίθουσές του στο ισόγειο μεν για Νηπιαγωγείο, στον δε 1ο όροφο για την Δημοτική Βιβλιοθήκη.

Α' ΔΗΜΟΤΙΚΟ

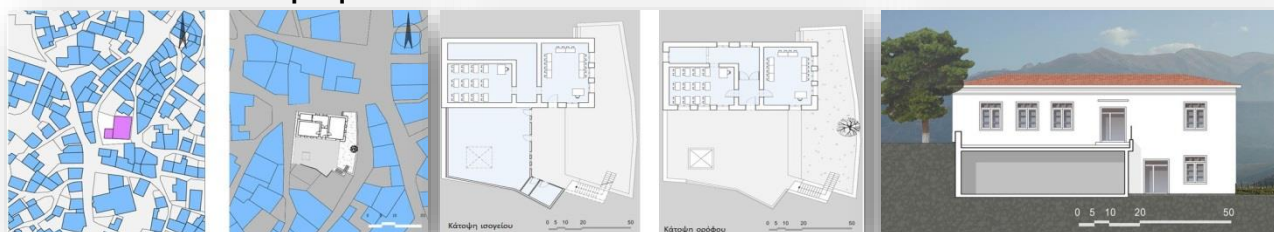
Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΖΑΝΝΕΙΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ - ΛΥΚΕΙΟ & πρ. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

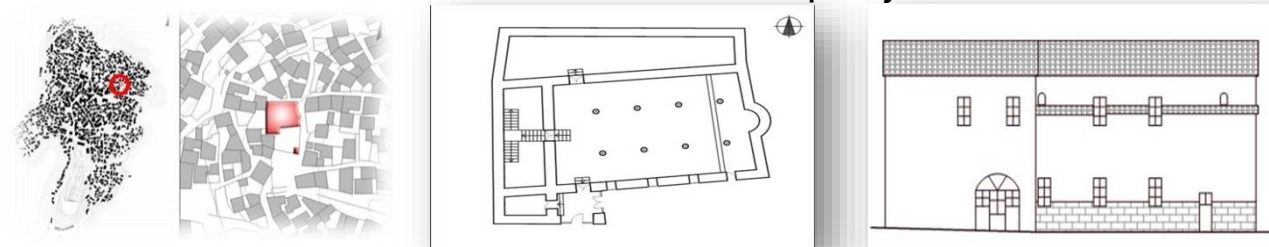

Πρώην ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ - Νυν ΕΔΡΑ ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

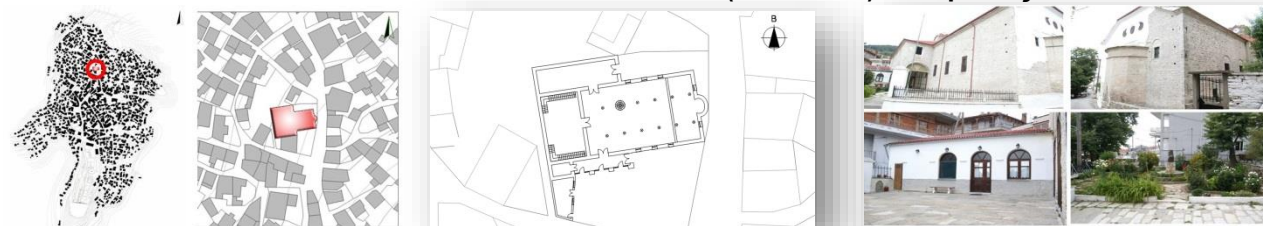

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ 2. - ΧΩΡΟΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

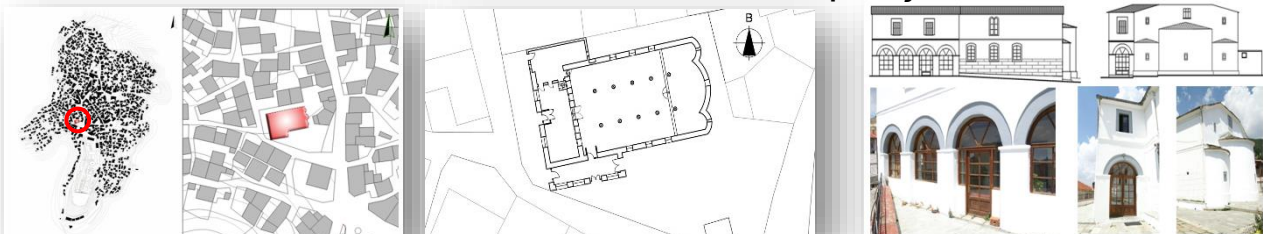
ΝΑΟΣ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - Ενοριακός

ΝΑΟΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ (ΠΑΝΑΓΙΑΣ) - Ενοριακός

ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ - Ενοριακός

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ – 1400μ. υψόμετρο

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

Το συγκρότημα της Μονής Αγίας Τριάδας, με την θαυμάσια τοξωτή κιονοστοιχία από λαξευτούς πέτρινους σφονδύλους, έργο της 10ετίας του 1740. Αιώνια της η μνήμη. Το 2000 δωρίθηκε ευγενώς από ειδικούς επιστήμονες αναστηλωτές στον τότε δεσπότη και στην Εφορία του Υπ.Πολ. η μελέτη αποκατάστασης του συνόλου, αξίας 12.000.000 δρχ.

Η κατεδάφιση μέσα στην νύχτα, ενός μνημείου 3 αιώνων (2004), παρά την προστασία του με ΦΕΚ και από τον αρχαιολογικό νόμο, με αυθαίρετη και παράνομη πρωτοβουλία του τότε δεσπότη Ελασσώνος, ο οποίος το έκρινε σαν παλιατζούρα. Μάλλον ο καημένος ο Μακρυγιάννης έκανε λάθος όταν είπε: «Γι' αυτές τις πέτρες πολεμήσαμε»

Η «μοντέρνα» πλέον και «αποστειρωμένη» Αγία Τριάδα, από μπετόν και χωρίς την τοξωτή κιονοστοιχία, αυθαίρετη δεσποτική ανάληψη της καταστροφής 3 αιώνων ιστορίας. Δείγμα του πώς αντιλαμβάνονται κάποιοι ταγοί του ιερατείου, υπεράνω των νόμων του κράτους, την πολιτιστική και μνημειακή παράδοση της δόλιας πατρίδας μας.

Τα στοιχεία που παρατίθενται, είναι προϊόντα ερευνητικών και διπλωματικών φοιτητικών εργασιών, που εκπονήθηκαν υπό την επίβλεψη του γράφοντος, στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής του ΑΠΘ.

Ο νεόκοπος ναός του Αγίου Αθανασίου στο Κιάσκι, αχρείαστη δωρεά, 100 μ. από τον ιστορικό ενοριακό ναό του Αγίου Κωνσταντίνου, δεν αξιολογείται, διότι αποτελεί λειτουργικό και χωρικό θόρυβο.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ 3. – ΜΟΥΣΕΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Το ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Η πρόταση για την οργάνωση του Λαογραφικού Μουσείου Λιβαδίου, είναι προϊόν της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας του αρχαιολόγου Βασίλη Ζαϊρέ, ο οποίος την εκπόνησε στο Μεταπτυχιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα «Προστασία Συντήρηση και Αποκατάσταση Μνημείων Πολιτισμού» της Πολυτεχνικής Σχολής ΑΠΘ, υπό την ευθύνη του Τμήματος Αρχιτεκτόνων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ 4. – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ & ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (γιά παιδιά και μεγάλους)

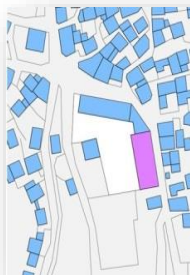
Το ιδρυτικό ΦΕΚ του 1963, όταν θεσπίστηκε η Δημοτική Βιβλιοθήκη Λιβαδίου, η οποία δεν λειτουργήσε μέχρι το 2013. Το 2014 οργάνωθηκε σε κατάλληλους χώρους του πρώην Β' Δημοτικού συστηματικά.

Η κάτοψη του 1ου ορόφου του πρώην 2ου Δημοτικού Σχολείου, που επιλέχθηκε για την δημιουργία της Δημοτικής Βιβλιοθήκης – 2014.

ΤΟ ΖΑΝΝΕΙΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

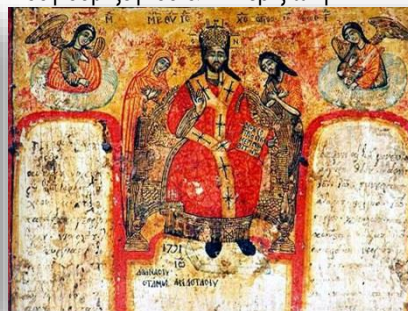
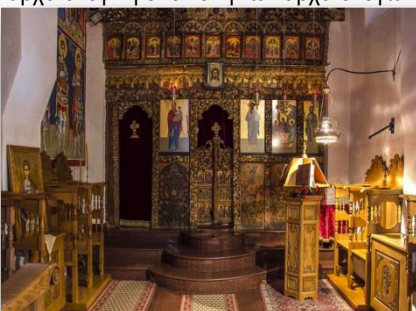

Το Ζάννειο Μορφωτικό Κέντρο, είναι δωρεά της οικογένειας Ζάννα και κτίστηκε το 1965-66, ως πολιτιστικό κέντρο, με χώρο θεάτρου και συνεδρίων. Το ελληνικό κράτος δεν διέθεσε κονδύλια για την κατασκευή Γυμνασίου και λειτουργήσε αναγκαστικά ως σχολική στέγη, ώστε τα τότε 300 παιδιά του χωριού να μην πηγαиноέρχονται καθημερινά στην Ελασσόνα για να μορφωθούν.

ΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΑΡΧΑΙΑ ΑΖΩΡΟΣ & ΚΑΣΤΡΙ)

Στην ευρύτερη περιοχή του Λιβαδίου, βρέθηκαν σπουδαία ευρήματα παλαιοχριστιανικών εκκλησιών εντυπωσιακού μεγέθους, με θαυμάσια ψηφιδωτά, χάρις στην αρχαιολογική σκαπάνη των αρχαιολόγων Σ. Κουγιουμτζόγλου & Λ. Δεριζιώτη

Τέμπλα εκκλησιών & Ιερές εικόνες (δωρεές οικογενειών-18^{ος} αιώνας)

ΤΟ ΑΛΣΟΣ ΓΚΟΤΖΑΜΑΝΗ (ΚΙΟΣΚΙ), Ο ΜΕΓΑΣ ΠΝΕΥΜΟΝΑΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

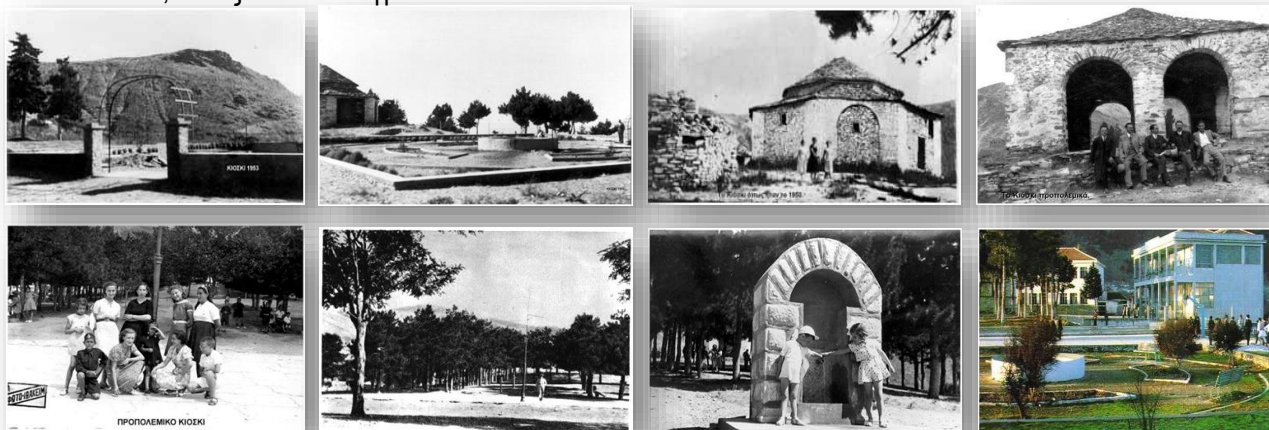
Ο δάσκαλος Κωνσταντίνος Γκοτζαμάνης, άνθρωπος έξυπνος, διορατικός και οραματιστής, στη χρονική περίοδο 1910-15, μαζί με τους μαθητές του σχολείου περιέφραξε τον σημερινό χώρο του Κιοσκίου και τον φύτεψε με πεύκα και έλατα. Ο Κ. Γκοτζαμάνης δεν περιορίστηκε μόνο στη δενδροφύτευση και στην περίφραξη, αλλά φρόντισε και τη φύλαξη, διότι υπήρξε μεγάλη αντίδραση από τους γύρω από αυτόν το χώρο Λιβαδιώτες. Στο σημείο αυτό βοσκούσαν τα γιδοπρόβατα και άλλα ζώα. Μετά από πολλές προσπάθειες και αφού έπεισε τη δημογεροντία, αλλά και πολλούς από κείνους που αντιδρούσαν, κατάφερε να παγιώσει την κατάσταση.

Τα πράγματα έγιναν ευκολότερα το 1912, όταν μετά την απελευθέρωση έγινε δήμαρχος ο γιατρός Ιωάννης Σακελλαρόπουλος, ένας εξάιρετος και προοδευτικός άνθρωπος. Με την πάροδο του χρόνου το Κιόσκι (ή καλύτερα Άλσος Γκοτζαμάνη

όπως ονομάζεται επίσημα), έγινε αποδεκτό από όλους τους Λιβαδιώτες, οι οποίοι το αγάπησαν, το χαίρονται ως τον χώρο του καθημερινού τους περίπατου, ως το σημείο όπου ξεθολώνει το κουρασμένο από την καθημερινή βιοπάλη βλέμμα τους, ως το αγαπημένο τους ορεινό καταπράσινο ακρωτήριο. Το Κιόσκι (με μέγεθος περίπου το 1/7 του όλου αστικού χώρου), αποτελεί τον πνεύμονα και ταυτόχρονα τη μεγαλύτερη ενιαία ποσότητα αστικής δημοτικής γης του οικισμού. Δεν είναι λοιπόν καθόλου τυχαίο που έγινε, ανά τις δεκαετίες, ο αποδέκτης όλων ή των περισσότερων κοινοχρήστων και κοινωφελών εγκαταστάσεων του. Επειδή δε η προγραμματική απουσία του κράτους ήταν ανέκαθεν παροιμιώδης, υποκαταστάθηκε από τις αποσπασματικές πρωτοβουλίες των εκάστοτε διοικήσεων της τότε Κοινότητας και νυν Δήμου, των κατοίκων και των απανταχού πατριωτών, οι οποίοι κατά περίπτωση λειτούργησαν ως πολεοδόμοι, αρχιτέκτονες, γεωπόνοι, ναοδόμοι, ξενοδόχοι ή χωροτάκτες-αναπτυξιολόγοι. Είναι χαρακτηριστικό το ότι η κοινωνική υποδομή του Λιβαδίου, όπως εκφράζεται στο Κιόσκι, είναι κατά κόρον προϊόν δωρεών των ευεργετών του χωριού, ο καθένας από τους οποίους, κατά τα υποκειμενικά του ιδεολογικά πρότυπα, μετουσίωσε χωρικά τη δωρεά του σε δημόσιο κτίριο, σε εκκλησία, ή σε διαμορφώσεις τοπίου.

Παλαιότερα, περί τα 60 ή 70 χρόνια πριν, υπήρχαν στο Κιόσκι, εκτός από το ένα νεκροταφείο του χωριού με το εκκλησάκι του Αγίου Αθανασίου, οι στοιχειώδεις αλλά απαραίτητες υποδομές αναψυχής και κάποια συμβολικά στοιχεία της εποχής. Μάλιστα υπήρχαν εντυπωσιακές γιά την εποχή μορφές, όπως το οκταγωνικό κτίσμα, που το σχήμα του κατ' εμέ θυμίζει το μοντέλο της Ροτόντας στην Θεσσαλονίκη και ο μεταλλικός στύλος (εκεί θαρρώ πως γινόταν το γαϊτανάκι) με στοιχεία αρτ-νουβώ (art nouveau) που οριοθετούσε το τελικό πλατώ, όπως τότε κατέληγε το Κιόσκι.

Όλες αυτές οι εγκαταστάσεις και σύμβολα είναι πλέον κατεστραμμένες από τον χρόνο και τους ανθρώπους. Ο τότε αυθόρμητος σχεδιασμός του χώρου, κατά περίπτωση και συγκυρία, ήταν είτε σοφός είτε και αυτοκαταστροφικός ακόμη. Είχε ωστόσο το άλλοθι της επιστημονικής άγνοιας και αποτύπωνε μία γνήσια, τρυφερή, λαϊκή και ναΐφ άποψη περί αισθητικής.

Πριν 12 χρόνια περίπου, έγινε η ανάπλαση ενός μεγάλου μέρους του Άλσους (περίπου το ¼ του συνόλου), με συζητήσιμα αποτελέσματα. Η παρέμβαση δεν αφορούσε στην λεγόμενη από τον γράφοντα «Φαλάκρα», την απόληξη δηλαδή του άλσους, η οποία δημιουργήθηκε επί χούντας, ξυρίζοντας όλον τον χώρο γιά την δημιουργία δήθεν ελικοδρομίου, γιά να προσγειώνονται οι ένστολοι «μεγαλοεπισκέπτες» και η οποία παρέμεινε έτσι επί 55 χρόνια, σαν δήθεν υπαίθριος αμφιθεατρικός χώρος. Δόθηκε μεν ένα «μοντέρνο» ύφος, αλλά απομάκρυνε το ιστορικό σιντριβάνι, ενώ όντως προέβαλε περισσότερο τον ανδριάντα του Ήρωα Γεωργάκη Ολυμπίου και δημιούργησε κάποιες σωστές γωνίες ανάπαυσης. Ωστόσο κρίνεται γιά κάποιες ατυχείς επιλογές, όπως τα αμφιλεγόμενα φθαρτά σκληρά υλικά, αλλά κυρίως τα στοιχεία του αστικού διακόσμου, όπως το ανιστόρητο «ψευδοάγαλμα των Νηρηίδων», ένα κατασκεύασμα-επιτομή ενός υπερφίαλου σε υπερθετικό βαθμό συμβόλου, λες και το Λιβάδι είναι παραθαλάσσιος οικισμός.

Ωστόσο το Κιόσκι, το ορεινό αυτό ακρωτήριο, είναι η απόλαυση των αισθήσεων, ντόπιων και «γκγκαγκάνων».

Ο ΗΡΩΑΣ ΦΙΛΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ (1772-1821)

Γιά το γέννημα-θρέμμα του Λιβαδίου, τον Γεωργάκη Ολύμπιο, του οποίου ο ανδριάντας δεσπόζει στο Κιόσκι και αποτελεί μέγα τοπόσημο και σημείο αναφοράς του χώρου, δεν χρειάζονται ιδιαίτερα σχόλια. Η ιστορία τον έχει καταξιώσει στις καρδιές όλων των ελλήνων.

Ο αείμνηστος Δάσκαλος και Παιδαγωγός Χρίστος Τσολάκης έγραφε για τον Ήρωα:

«Καθ' εαυτήν η πράξη της θυσίας του Γεωργάκη ήταν ποιητική. Η ζωή του με τους αδιάκοπους αγώνες του ήταν ένα έπος. Εποποιία ήταν και η ελεύθερη ψυχή του. Και ούτε μπορούσε να γίνει διαφορετικά, γιατί ο Γεωργάκης ήταν γιος των Ολύμπιων θεών και των Πιερίδων Μουσών. Δεν ονομάστηκε από την ιστορία τυχαία Ολύμπιος. Ένωθε μέσα του ότι ήταν θεματοφύλακας, φρουρός και κληρονόμος νόμων «δι' αιθέρα ουρανίαν τεκνωθέντων ων Όλυμπος πατήρ μόνος», λέει ο αρχαίος τραγικός μας, ο Σοφοκλής. Νόμων που είχαν χυδαία καταλυθεί και ευτελιστεί από τον ανατολίτη βάρβαρο δυνάστη. Δεν σκλαβώθηκε απλώς η Ελλάδα. Με το πέσιμο του ελληνισμού καταλύθηκαν αιώνιοι νόμοι απαράβατοι και από θεούς και από ανθρώπους. Νόμοι που τεκνώθηκαν-γεννήθηκαν εδώ στα δικά μας τα βουνά. Τους γέννησε το ζευγάρωμα του Δία με τη μητέρα των Μουσών, τη Μνημοσύνη. Με άλλα λόγια, η σωματική ρώμη και η πνευματική αλκή του πατέρα των θεών και των ανθρώπων έσμιξε με την ομορφιά και την αρμονία της χαριτωμένης Μνημοσύνης στη μακεδονική γη του Ολύμπου και των Πιερίων και γέννησαν μια εποχή νέου πολιτισμού στον κόσμο».

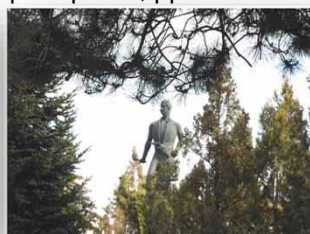
Ο ανδριάντας, μετά από διαγωνισμό του 1958 που κέρδισε ο γλύπτης Γιάννης Κανακάκης, τοποθετήθηκε στο Κιόσκι και τα αποκαλυπτήριά του έγιναν το 1964-5. Στον διαγωνισμό, έλαβε μέρος και ο διάσημος γλύπτης Φιλόλαος Τλούπας. Το εκμαγείο του Γεωργάκη Ολύμπιου, βρίσκεται στο ατελιέ του στο Παρίσι.

Ο ανδριάντας στο Κιόσκι

Αποκαλυπτήρια - 1964

Τοπόσημο δεσπόζον

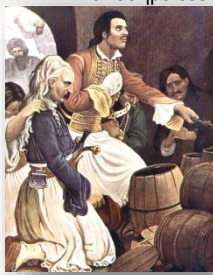
Τοπόσημο χιονισμένο

Το εκμαγείο του Γεωργάκη Ολύμπιου στο ατελιέ του Φιλόλαου στο Παρίσι

Ο ήρωας σε δύο εκδοχές γλυπτικής απόδοσης

Η θυσία στην Μονή του Σέκου

Η ΧΑΡΜΟΥΛΥΠΗ

Η ιστορική ακτινογραφία του οικισμού, όπως παρουσιάστηκε μέχρι τώρα, ανέδειξε την διαχρονική εξέλιξη του οικισμού, τα κοινωνικά του χαρακτηριστικά και τις ανθρώπινες παρεμβάσεις που μετασχημάτισαν τον χώρο του Λιβαδίου έως σήμερα. Το Λιβάδι δεν είναι ένας «άδειος» πληθυσμιακά χώρος, μία μορφή «χειμερινής νεκρόπολης» και «θερινής παραθέρισης», όπως κατά κόρον συμβαίνει στα Βλαχοχώρια πλην Μετσόβου. Είναι προφανές ότι ο οικισμός υπέστη και υφίσταται την καθημερινή φθορά των 2.500+ μόνιμων κατοίκων, κυρίως όσον αφορά στις αλλοιώσεις του κτιριακού αποθέματος, για λόγους κυρίως ανάγκης, αλλά ενίοτε και έπαρσης και προσωπικής προβολής. Δυστυχώς η πολιτεία δεν μερίμνησε, αλλά ούτε και έλεγξε ποτέ τις οικιστικές αυθαιρεσίες, διότι η μικροπολιτική σκοπιμότητα και τα τοπικά ρουσφετάκια και οι «εξυπηρετήσεις», επικράτησαν της νομιμότητας.

Το Λιβάδι έχει καταφέρει να κρατήσει τον μεσαιωνικό του αστικό ιστό, αλλά κατάφερε κάτι ασυνήθιστο. Συνήθως οι κεντρικοί τόποι ενός οικισμού (πλατείες, κεντρικοί άξονες), είναι και η βιτρίνα του, ενώ στις παραφές, τις όχι ιδιαίτερα επισκέψιμες, σημειώνονται σημειακές ή κληιδωτές παραβάσεις. Στο Λιβάδι συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο, Στα κεντρικά του σημεία, στην βιτρίνα του, σημειώνονται δυστυχώς οι πιο κραυγαλέες παραβάσεις και παραβιάσεις της σχετικής νομοθεσίας.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΙΑΜΗΣ
Έγεννηθη εις την ιστορικήν καπνοάν του Ό-
λμπου Βλαζοβιάδου. Κατά την θεολογικήν
εξέγερσιν του έτους 1878 μετέστη εναντίως της
απαρχηγούς σώματος αναντιν και έλαβε μέρος
εις διαφόρους συζητήσεις και άρνημας, καθ'
ήλην την διάρκεια του άγίου έτους.

1878

Εθνική Αντίσταση 1943

1943

Ο Αβδούνης Κώστας Συνεργάτης (Καμνένι Νικήτας)
 υπεύθυνος του Μουσείου του ΕΜΕ (Εθνικό Μουσείο Αντιστάσεων Στρατού)
 στην Αθήνα τα διαλύει τη Βαρσοβική από τους Γερμανούς κατακτητές
 και το σώμα του περνάει στη Λατοική Οδό (Οδός 34)

Απελευθέρωση
Θεσσαλονίκης
από τους
Γερμανούς
1944

Καπετάν Νικήτας (Κώστας Συνεφάκης)

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΑΝΑΡΙΑΝΤΑ Γ. ΟΛΥΜΠΙΟΥ 15-8-64

And your marketing budget should be 10%

Σημαντικά
πρόσωπα
του
Λιβαδίου
διαχρονικά.

Δημήτρης Ζάννας & Νίκ. Μουτσόπουλος

Το μοναδικό Καϊρούκι

Πόλη είναι η προβολή της Ιστορίας και της Κοινωνίας στο έδαφος. Μελετώντας λοιπόν το έδαφος, διαβάζουμε και την κοινωνία που διαμόρφωσε τη νέα *‘τάξη πραγμάτων’* επάνω του. Όπως λοιπόν κανείς αναλύει και ανακαλύπτει τις κοινωνικές δομές από την σύσταση του οικισμού ανά τους αιώνες, έτσι και κάποιοι άλλοι στο μέλλον, πάντοτε θα κάνουν το ίδιο και γιά την κοινωνία του Λιβαδίου και τις δομές της, από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα εις το χρονικό διηνεκές.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ Ο ΤΟΠΟΣ

Η αποτύπωση της ιστορίας στο έδαφος, καθώς και η σημασιολογική και σημειολογική ονοματολογία των σημείων αναφοράς των επί μέρους στοιχείων της, αναφέρεται στην ιστορική διαδρομή ενός οικισμού, μιας πόλης, ενός έθνους και την καθορίζουν δυο βασικές συνιστώσες: Οι Άνθρωποι και ο Τόπος.

Ανάμεσα σ’ αυτές, υφαίνεται και δομείται η προσωπικότητα των κατοίκων, η ιδεολογία τους, ο πολιτισμός τους, η πολιτική ιστορία τους, η οικονομία τους, το πολίτευμά τους και γενικότερα σκιαγραφείται η πολυσχιδής φυσιογνωμία τους. Ο χαρακτήρας και το πνεύμα ενός συγκεκριμένου τόπου, συλλαμβάνεται ως μία ολόκληρη μνήμη, ιστορίας, μύθου, λόγου, κοινωνικών δομών και ανθρωπογεωγραφικών επικρατειών. Ο τόπος και ο κάθε τόπος, καθώς και η ονοματοδοσία τους, υποβάλλει νοηματικούς κανόνες και όρια, οι οποίοι εκπέμπουν πολιτισμικά μηνύματα. Οι συναισθηματικοί δεσμοί της κοινωνίας ως προς αυτά, είναι πολύ ισχυροί και αυτό τα καθιστά ‘αιώνια’, ακόμη και όταν τυχόν παύσουν να υπάρχουν.

Σε αντίθεση, τώρα, με την τυχαιότητα των διαφόρων γεωφυσικών ή αστικών χαρακτηριστικών, που αξιοποιούνται από τον εγκέφαλο μας ως σημεία αναφοράς, υπάρχει και μία ειδική κατηγορία τοποσημών, τα οποία έχουν τοποθετηθεί ή ονοματοδοθεί επί τούτου. Πρόκειται γιά τα ποικίλα αγάλματα και άλλα γλυπτά που βρίσκονται κατεσπαρμένα σε όλες σχεδόν τις πόλεις του κόσμου. Τα έργα αυτά, είναι προορισμένα να ξεχωρίζουν, και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι συνήθως δεσπόζουν σε πλατείες ή άλλους ανοιχτούς χώρους, εντυπώνονται στέρεα στο υποσυνείδητο των κατοίκων. Το σημαντικό με τα έργα αυτά είναι ότι, πέρα από τη διάθεση που διαμορφώνουν, λειτουργούν γιά τον εγκέφαλο ως τοπόσημα χώρων ή περιοχών.

Στο Λιβάδι και στην ευρύτερη περιοχή του, οι Κατσάνης και Προκόβας εντόπισαν 350 περίπου τοπωνύμια, όπως αναφέρουν στο βιβλίο τους *«Τα τοπωνύμια του Λιβαδίου Ολύμπου»*.

Στο άμεσο περιβάλλον του οικισμού, μπορούμε να εντοπίσουμε τόσο τοπωνύμια (τα οποία προσδιορίζουν περιοχές), όσο και τοπόσημα (τα οποία καθορίζουν τον οικισμό) και αποτελούν τα καθημερινά σημεία αναφοράς και επικοινωνίας των κατοίκων.

Βεβαίως υπάρχουν και άλλα σημεία αναφοράς (Πολέζος, Ζάνναιο, Μουσείο Γεωργάκη κ.ά.), αλλά με ιεραρχικά δευτερεύουσα εμβέλεια. Ωστόσο, το σχετικά μικρό μέγεθος του οικισμού, δεν δημιουργεί ιδιαίτερες δυνατότητες ιεράρχησης των τοποσημών.

Έτσι, τα χτυπητά και ιδιάζοντα αυτά τοπόσημα, εκλαμβάνονται αυτομάτως ως σημεία αναφοράς της πόλης, καταλαμβάνοντας θέσεις μειζόνων ή ελασσόνων κομβικών σημείων στον μνημονικό μας χάρτη. Γεγονός που συνεπάγεται ότι, άσχετα με το αν ένα γλυπτό του είδους αρέσει ή όχι, άσχετα με το αν ένας κάτοικος το κοιτάζει ή το προσπερνά αδιάφορος, θα ανασύρεται και θα προβάλλεται στο υποσυνείδητο ή και στη συνείδηση, κάθε φορά που η μνήμη του θα ανατρέχει στη σχετική περιοχή της πόλης.

Παράμετροι ήδη γνωστές και σημαντικές, όπως η επωνυμία και η εμβέλεια των ηρώων προγόνων, το κάλλος του φυσικού ανάγλυφου και τοπίου, η γεωγραφική προσέγγιση με το όρος του Ολύμπου και κυρίως με την εκπληκτική εικόνα του Μύτικα, καθώς και η σχετικά σταθερή χρονικά πληθυσμιακή παρουσία στον χώρο, θα πρέπει να συσχετισθούν και με πολλές άλλες παραμέτρους.

Οι παράμετροι αυτές είναι εξ ίσου σημαντικές ή και σημαντικότερες, όπως η διατήρηση της τυπολογικής και μορφολογικής φυσιογνωμίας του οικισμού, ο σεβασμός στην ανάπτυξη και διαχείριση του δομημένου και αδόμητου χώρου, ο εξοπλισμός του οικισμού με κατάλληλες υποδομές, η αξιοποίηση των ‘δυναμικών’ κενών του αστικού ιστού με την οργάνωση και ιεράρχηση των αναγκών του κλπ.

Αλλιώς, κινδυνεύουν να διαιωνίζουν μία συγκαταβατικά παθητική θεώρηση των πραγμάτων, μία νοοτροπία νοσταλγικής ιστοριολαγνείας και κακώς εννοούμενης γραφικότητας ή ανιστόρητου μιμητισμού, που καμία σχέση δεν έχει με αναπτυξιακά δεδομένα. Ο εθνικός μας ποιητής και νομπελίστας Γιώργος Σεφέρης, αναφέρει ότι: *«Ένα μέρος του παρελθόντος πεθαίνει κάθε στιγμή και η θνησιμότητα του μας μολύνει, αν προσκολληθούμε σ’ αυτό με υπερβολική αγάπη»*.

Σημειώνεται επίσης, ότι ο έτερος νομπελίστας εθνικός μας ποιητής Οδυσσέας Ελύτης, σε κείμενό του περί Ελληνικότητας, Ευρωπαϊκότητας και κλίμακας αξιών, έλεγε ότι: «Οι Ευρωπαίοι αντλήσανε από τις ελληνικές αξίες για να φτάσουν στην Αναγέννηση. Αλλά η Αναγέννηση η δική τους είναι κάτι πολύ διαφορετικό από αυτό που θα μπορούσαμε να κάνουμε εμείς, εάν δε μας σταματούσε η τουρκοκρατία. Το βλέπουμε αυτό στη ταπεινή κλίμακα, τη μόνη άλλωστε όπου μπορούσαμε ακόμη να εκδηλωνόμαστε. Από την άποψη ότι μία εσωτερική αυλή νησιώτικου σπιτιού ή ένας περίβολος μοναστηριού (εδώ τολμώ εγώ ασεβώς να προσθέσω: ή ακόμη και μία αυλή ενός λαϊκού σπιτιού ή μία πλατανοσκιασμένη πλατεία ενός βλαχοχωριού), είναι -σαν αντίληψη εννοώ- πολύ πιο κοντά στο πνεύμα που έκανε τους Παρθενώνες και τις Θεομήτορες, παρά όλες οι κολώνες και οι μετώπες των ευρωπαϊκών ανακτόρων».

Σήμερα, θα ήταν αφελές να αναμένει κανείς να συναντήσει όταν επιστρέφει στα πατρώα εδάφη, ένα φωτογραφικό αποτύπωμα των αναμνήσεών του σε περιοχές που έζησαν στο πετσί τους την αντιφατικότητα της στρεβλής ανάπτυξης της ελληνικής υπαίθρου, ή να ελπίζει σε μία στατική διαιώνιση των παραστάσεων που κουβαλάει στη μνήμη του από την παιδική του ηλικία. Κάτι τέτοιο θα πρόδιδε στατική θεώρηση της έννοιας της παράδοσης και έλλειψη γνώσης για την ιστορική εξέλιξη των πραγμάτων.

Σημειώνω επίσης ότι όλοι οι απόδημοι κάποια στιγμή, γεύτηκαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τα κοινωνιολογικά φαινόμενα της εσωστρέφειας των μονίμων κατοίκων του Λιβαδίου, της ζηλόφθονης αντιμετώπισής τους ως 'γκαγκάνων' και ίσως και της απόρριψής τους. Αλλά οι 'γκαγκάνοι' τα προσπέρασαν ή πρέπει να τα προσπεράσουν με μεγαθυμία και μεγαλοψυχία, κατανοώντας τις ιδιαιτερότητες της κάθε κλειστής ντόπιας κοινωνίας και της εσωστρεφούς νοοτροπίας.

Οι συνθήκες έχουν αλλάξει. Η έντονη αστυφιλία, με συνεπακόλουθο την ερήμωση της υπαίθρου, η δραματική αλλαγή της αριθμητικής σχέσης μονίμων κατοίκων-αποδήμων, επέφερε και ανατροπή των εσωστρεφών θεωρήσεων. Η μεγάλη βελτίωση του οδικού δικτύου και η εύκολη και ταχεία πλέον πρόσβαση από τα αστικά κέντρα προς στο Λιβάδι, σαφώς συνέβαλε στην μετάγχιση νέων ιδεών στην τοπική κοινωνία και στην συνεπακόλουθη εξωστρέφεια. Περάσαμε σε εποχές όπου αντιστράφηκαν οι όροι, οι απόδημοι είναι και θεωρούνται πλέον πολύτιμο κεφάλαιο για το Λιβάδι, τόσο από τους ντόπιους, όσο και από τις διοικήσεις τους. Όλοι αποζητούν ή πρέπει να αποζητούν πλέον από κοινού μία ισόρροπη μετεξέλιξη του χώρου του χωριού τους, που θα συνδυάζει με αξιοπρέπεια τις τάσεις οικονομικού χαρακτήρα που αναπτύσσονται, μία ευπρεπή καθημερινότητα και μία αστικότητα που θα στοχεύει σε μία κοινωνική θαλπωρή, σε μία ανάκτηση των φυσικών δομών του χώρου και κυρίως του ιστορικού προσώπου του.

Ανακαλώντας τις μνήμες του, ο γράφων θυμήθηκε με ελαφρώς σαρκαστικό ύφος, μία ρήση του σχετικά με τις προσπάθειες ολιστικού συστηματικού σχεδιασμού για το Λιβάδι: **«Σχεδιασμός για το Λιβάδι μας, είναι η απόπειρα οργανωμένης περιγραφής του χάους. Όσο πιο συγκεκριμένη είναι αυτή η περιγραφή, τόσο περισσότερο απέχει από την πραγματικότητά του. Όσο πλησιάζει την πραγματικότητα, τόσο ο σχεδιασμός καθίσταται περιττός για το Λιβάδι».**

Εάν λοιπόν, πραγματικότητα είναι και πρέπει να είναι μία άλλη ποιότητα, ένα νέο 'ευ ζην' για το Λιβάδι και την κοινωνία του, τότε αυτή η πραγματικότητα είναι ακόμη απόμακρη και δυσδιάκριτη, ο δε σωστός σχεδιασμός ακόμη πιο αναγκαίος. Μέχρις ότου ωριμάσει μία κοινωνία και δημιουργήσει μία άλλη πραγματικότητα, ένα νέο 'ευ ζην' και ο σχεδιασμός καταστεί περιττός, «Θέλει δουλειά πολλή, όπως και για να γυρίσει ο ήλιος» του εθνικού ποιητή.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι άνθρωποι είναι οι μνήμες τους.

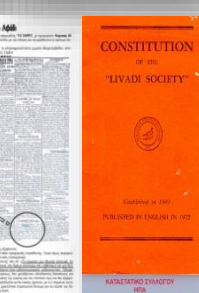
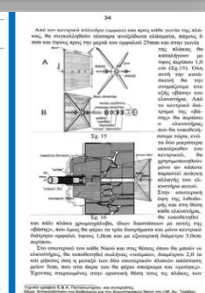
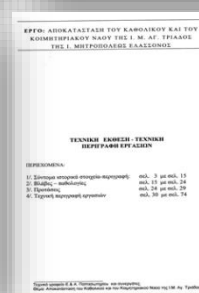
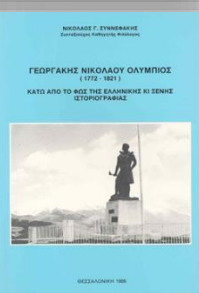
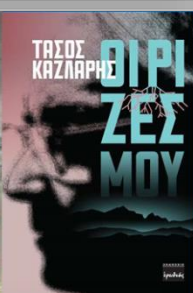
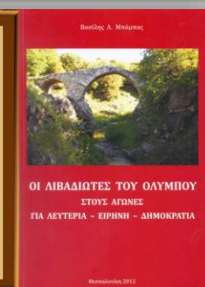
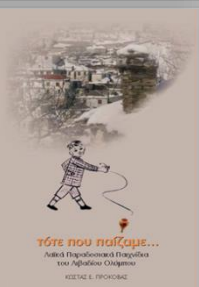
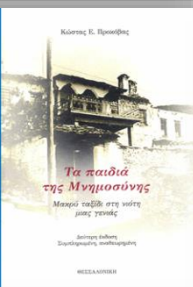
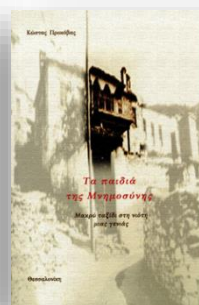
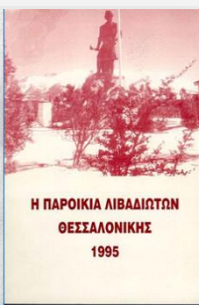
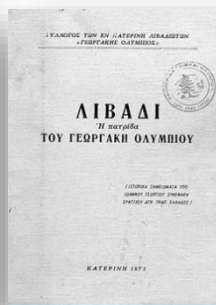
Μνήμη λοιπόν. Αυτή πρέπει να είναι σε εγρήγορση πάντα, όταν σκέπτεσαι το Λιβάδι.

Μνήμη λοιπόν. Η μητέρα της σοφίας κατά τον Αισχύλο. Η σωτηρία των αισθήσεων κατά τον Πλάτωνα. Η βίγλα η αφηγή στα φρένα μας κατά τον Νίκο Καζαντζάκη. Η ιδιωτική λογοτεχνία του κάθε ανθρώπου, κατ' εμέ. Και το Λιβάδι μας, είναι πολύτιμη συσσώρευση μνημών.

Τελειώνοντας, σημειώνεται ότι: Αγάπη είναι να αγαπάς τις ατέλειες του άλλου. Αυτό είναι το δύσκολο. Διότι τις ομορφίες και τις τελειότητες, τις αγαπούν πολύ εύκολα όλοι. Και το Λιβάδι το αγαπάμε και πρέπει να το αγαπάμε με τις ατέλειές του, προσπαθώντας όμως να τις διορθώνουμε. Διότι, κατά τον Καβάφη:

«Καινούργιους τόπους δεν θα βρούμε, δε θα βρούμε άλλες θάλασσες. Η πόλις θα μας ακολουθεί».

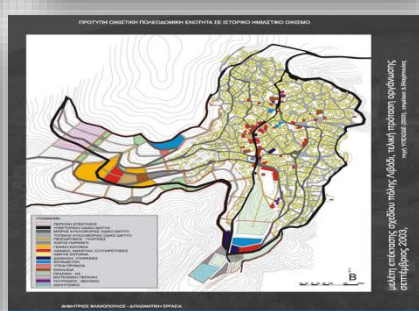
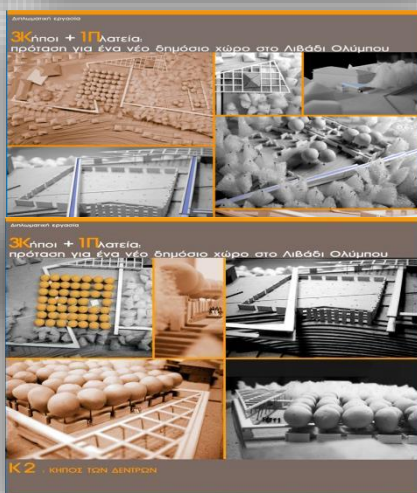
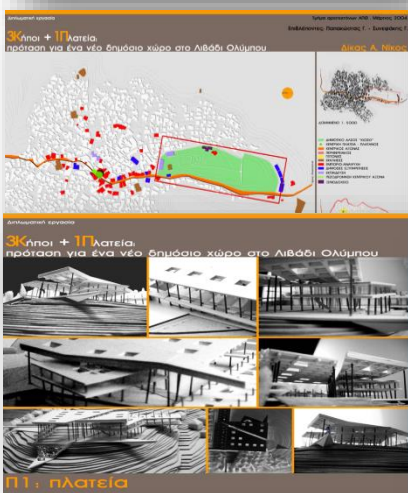
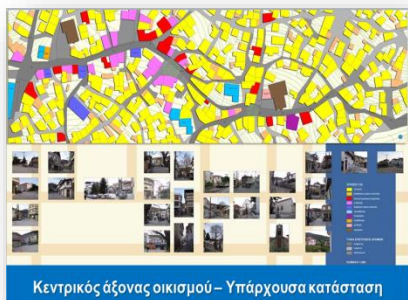
ΟΜΟΡΦΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ (βιβλία, μνήμες, στιγμιότυπα)

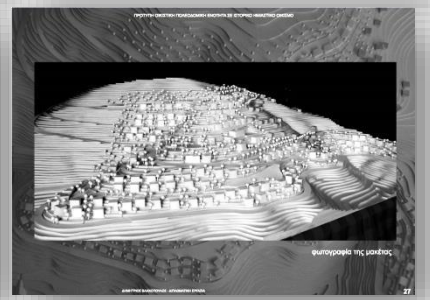
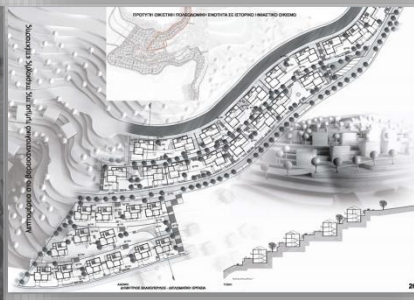
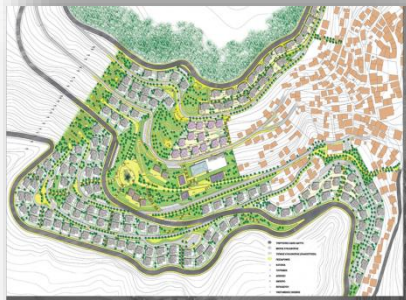
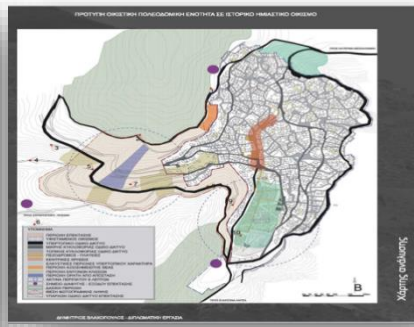
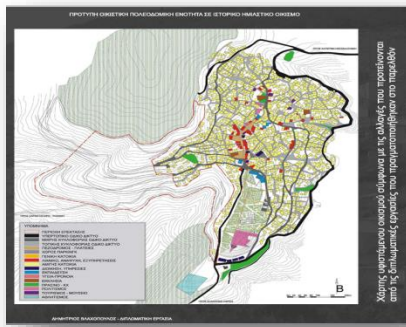

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΣΤΙΚΟ ΙΣΤΟ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **ΛΙΒΑΔΙ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ, ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΝΟΣ ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ** Ι. Παυλή, Ε. Χατζή, Αρχιτέκτονες Μηχανικοί - Διπλωματική εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., 1987 - Επιβλέπων: Γ.Ι.Συνεφάκης
2. **ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ** - Δ. Καρανίκας, Τοπογράφος - Διπλωματική εργασία στο Τμήμα Τοπογράφων Ε.Μ.Π., 2002 - Επιβλέπων: Μ. Κονταράτος
3. **ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ** - Λίλα Κατσιβέλη, Αρχιτέκτων - Ερευνητική εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., 2003 - Επιβλέπων: Γ.Ι.Συνεφάκης
4. **ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ: ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ, ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ (Πρόταση ανάπλασης της ζώνης Παναγίας-Πλατείας)** - Λίλα Κατσιβέλη, Αρχιτέκτων - Διπλωματική εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., 2003 - Επιβλέπων: Γ.Ι.Συνεφάκης, Σύμβουλος: Μ. Νομικός
5. **ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ** (Ιστορική διερεύνηση και αποτύπωση των σχολικών κτιρίων) - Ελένη Μπλάτζα, Αρχιτέκτων - Ερευνητική Εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ., 2004 - Επιβλέπων Γ.Ι.Συνεφάκης
6. **ΠΡΟΤΥΠΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΗΜΙΑΣΤΙΚΟ ΟΙΚΙΣΜΟ - ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ** (αναφέρεται στην περιοχή επέκτασης του σχεδίου που καρκινοβατεί 35 χρόνια. Μία πρότυπη διαχείριση του χώρου) - Δημήτρης Βλαχόπουλος, Αρχιτέκτων - Διπλωματική εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., 2004 - Επιβλέπων: Γ.Ι.Συνεφάκης
7. **ΤΡΕΙΣ ΚΗΠΟΙ ΚΑΙ ΜΙΑ ΠΛΑΤΕΙΑ – ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ - ΚΙΟΣΚΙ. (Μία ολική προσέγγιση του ζητήματος)** - Νίκος Δίκας, Αρχιτέκτων - Διπλωματική εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., 2004 (Βραβείο νέων Αρχιτεκτόνων στο Πεκίνο της Κίνας) - Επιβλέποντες: Γ. Παπακώστας, Γ.Ι.Συνεφάκης
8. **Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΩΝ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ (Ιστορική διερεύνηση και αποτύπωση των χώρων λατρείας του Λιβαδίου)** - Βίκη Μπώλου, Αρχιτέκτων - Ερευνητική εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., 2007 - Επιβλέπων: Γ.Ι.Συνεφάκης
9. **Η ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΝΑΒΙΩΣΗΣ ΟΡΕΙΝΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ: ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ (Πρόταση ανάπλασης του συνόλου του κεντρικού άξονα, από την Παναγία έως το Κιόσκι)** - Βίκη Μπώλου, Άννα Χαλκιαδάκη, Αρχιτέκτονες - Διπλωματική εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., 2007 - Επιβλέπων: Γ.Ι.Συνεφάκης
10. **ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ, ΕΝΑ ΒΛΑΧΙΚΟ ΧΩΡΙΟ** – Νίκος Παπαϊωάννου, Διπλωματική εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., 1971 – Επιβλέπων: Ν. Μουτσόπουλος
11. **Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 1950 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ** - Άννα Σαλαβάτη, Ιστορικός-Αρχαιολόγος - Μεταπτυχιακή εργασία στον Τομέα Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας & Λαογραφίας - Ειδικευση Λαογραφίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Α.Π.Θ. – Επιβλέπουσα: Χ. Χατζητάκη-Καψωμένου
12. **ΛΙΒΑΔΙ ΟΛΥΜΠΟΥ: ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ** (Μία εξαιρετική προσέγγιση του θέματος) - Ελένη Φουρκιώτη, Δασκάλα - Πτυχιακή εργασία στο Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Δ.Μακεδονίας, 2007 - Επιβλέποντες: Σ. Καμαρούδης, Κ. Κονταξής
13. **ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ & ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ** - Βασίλης Ζαϊρές, Αρχαιολόγος – Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία στο Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Μουσειολογίας της Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ. 2016 – Επιβλέπουσα: Ματούλα Σκαλτσά, Σύμβουλος: Γιώργος Συνεφάκης
14. **ΛΙΒΑΔΙ, Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΟΥ** – Ιωάννης Γ. Συνεφάκης, Εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Κατερίνης, 1973
15. **Η ΠΑΡΟΙΚΙΑ ΤΩΝ ΛΙΒΑΔΙΩΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ** - Εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης, 1995
16. **ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΣ, ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΞΕΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ** – Νικόλαος Γ. Συνεφάκης, Εκδ. του συγγραφέως, 1986
17. **ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΗΣ** - Κώστας Προκόβας, Εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης, 2002 & 2011
18. **ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ, Ο ΤΟΠΟΣ, ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ** - Κώστας Προκόβας, Εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης, 2007
19. **ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΠΑΙΖΑΜΕ, ΛΑΪΚΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ** - Κώστας Προκόβας, Εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης, 2007
20. **ΤΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ** – Νίκος Κατσάνης, Κ. Προκόβας, Εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης, 2012
21. **ΟΙ ΛΙΒΑΔΙΩΤΕΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΓΙΑ ΛΕΥΤΕΡΙΑ, ΕΙΡΗΝΗ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ** - Βασίλης Μπάμπας, Εκδ. του συγγραφέως, 2012
22. **ΤΟ ΑΔΟΞΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΟΥ** – Γρηγόρης Βέλκος, Εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης, 2014
23. **ΤΟ ΤΕΡΑΣΤΙΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ** (εκδόσεις, φωτογραφίες, μουσικά κομμάτια, εφημερίδα, λεξικό κλπ.), καθώς επίσης και άλλων συγγραφέων (ΓΚΟΥΜΑΣ κλπ.)
24. **ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΗ ΜΑΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ & ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ Γιώργου Ράπτη**
25. **ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΚΟΥΤΣΟΒΛΑΧΙΚΗΣ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ** - Κώστας Προκόβας, Εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης, 2006
26. **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΚΟΥΤΣΟΒΛΑΧΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ** – Κωνσταντίνος Νικολαΐδης. 1909 & ανατύπ. 2011